

**Metsälinja II
voimajohtolinjan
arkeologinen inventointi välillä
Vaala Nuojuankangas –
Haapajärvi Pysäysperä
sekä
eräiden linjaosuuksien tarkastus
Kinnulassa ja Saarijärvellä.
2022**

**Timo Sepänmaa
Antti Bilund
Hannu Poutiainen
Timo Jussila**

Tilaaaja: Fingrid Oyj

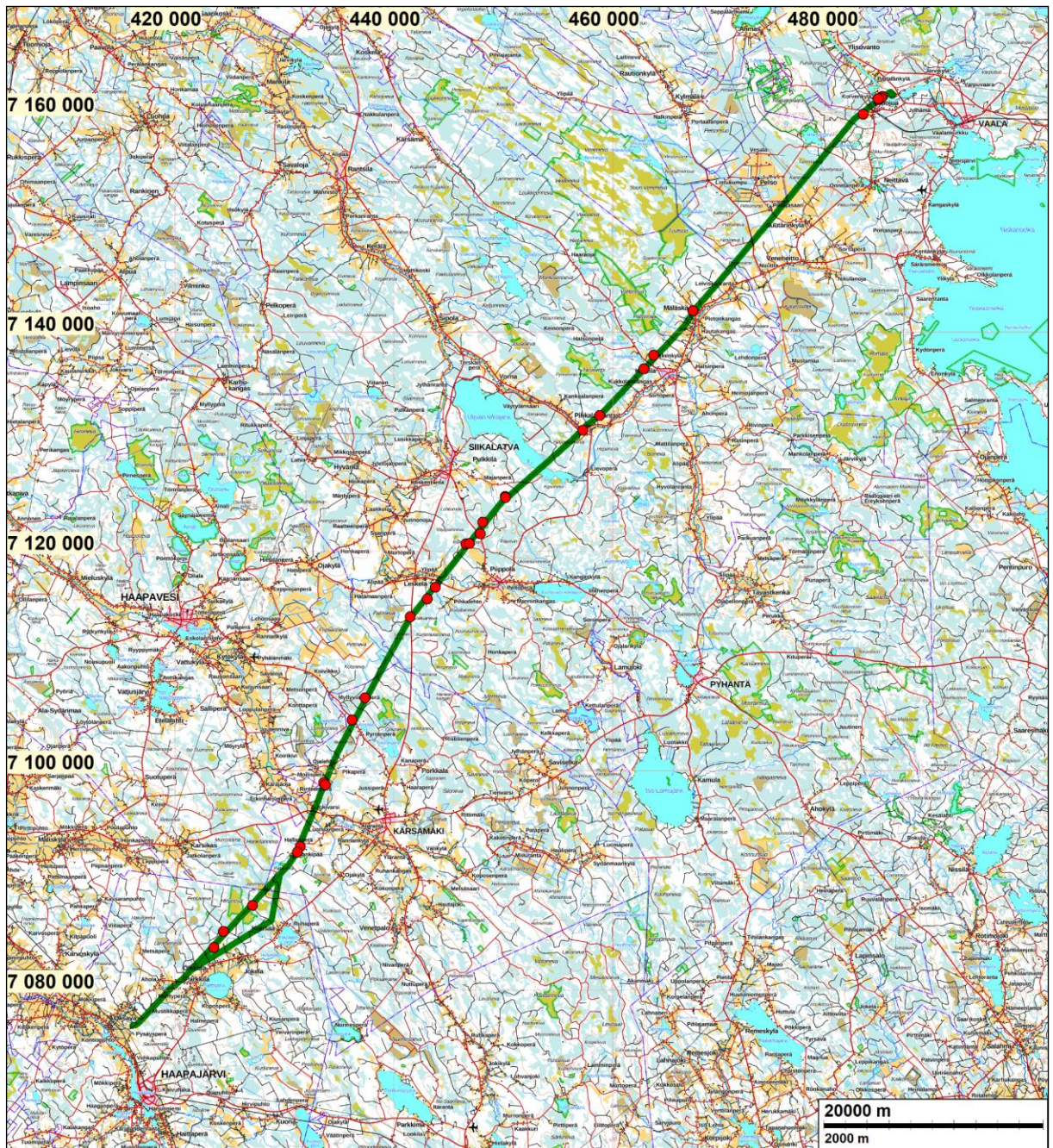
Sisältö

Perustiedot	3
Inventointi.....	4
Vaala-Haapajärvi osuuden kuvaus	5
Maastotyö.....	6
Tulokset.....	6
Lähteet	7
Yleiskartat.....	8
Kohdeluettelo	10
Kiinteät muinaisjäännökset	11
1 Vaala Askolankangas.....	11
2 Vaala Kanttura	16
3 Vaala Nuojua 2.....	17
4 Vaala Nuojua 3.....	18
7 Siikalatva Selänkangas voimalinja	19
8 Siikalatva Paskokangas	20
12 Käsämäki Puolivälinmäki	22
17 Vaala Heinioja	23
18 Siikalatva Lehmineva	25
19 Siikalatva Jyljänkangas	26
20 Siikalatva Kejolankangas	27
21 Käsämäki Rimpineva	28
22 Käsämäki Mäenpää	29
23 Haapajärvi Tervakangas	31
24 Haapajärvi Kontiomäenrämeet.....	32
25 Haapajärvi Isoaho	33
27 Siikalatva Karkulehto.....	34
28 Siikalatva Keippelö.....	35
29 Siikalatva Paskokangas 2	36
30 Siikalatva Lähdeneva	37
31 Siikalatva Otanaho	39
32 Siikalatva Heteneva 1	40
33 Siikalatva Heteneva 2	41
Muu kulttuuriperintökohde	42
26 Siikalatva Ruonasenaho	42
Löytöpaikat.....	45
5 Siikalatva Saarela	45
9 Käsämäki Vedenpää Makkaraoja	46
10 Käsämäki Rinnekangas	47
11 Käsämäki Halla-aho.....	47
Kinnula – Saarijärvi inventointiosuudet	49
Kinnula Kinnulanlahti.....	49
Saarijärvi Lannevesi Kirvesniemi	51
Saarijärvi Ranta-Hännilä Ievan Kellar	53

Kansikuva: Kuva raportin kohteelta 1 Vaala Askolankangas. Kivikautista asuinpaikka-aluetta voimajohtolinjan alla. Koilliseen.

Perustiedot

- Alue:** Voimajohtolinja välillä Vaala Nuovuankangas – Haapajärvi Pysäysperä 400 m leveänä käytävänä, sekä kolme lyhyttä linjaosuutta Kinnulan Kinnulanlahdella ja Saarijärven Ranta-Hännilässä ja Kirvesniemessä.
- Tarkoitus:** Selvittää suunnitellun voimajohtolinjan muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset jäännökset sekä voimajohtolinjahankkeen vaikutus niihin.
- Työaika:** Maastotyöt: heinäkuussa ja syyskuussa 2022
- Tilaaja:** Fingrid Oyj
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Antti Bilund, Timo Sepänmaa, Hannu Poutiainen ja Timo Jussila. Osan aikaa tutkimusavustajana Ville Hemminki. Raportin koostamisessa mukana Taika-Tuuli Kaivo.
- Tulos:** Ennen maastotöitä suunniteltujen voimajohtolinjojen alueilta tunnettiin 12 arkeologista kohdetta. Näistä 8 on kiinteitä muinaisjäännöksiä: 5 tervahautakohdetta, 2 kivikautista asuinpaikkaa ja 1 moniperiodinen (kivikautinen, rautakautinen, historiallinen aika sekä ajoittamaton) laaja asuinpaikka- sekä työ- ja valmistuspaikkakokonaisuus. 4 kohdetta on kivikautisia löytöpaikkoja.
- Inventoinnissa löydettiin 15 uutta arkeologista kohdetta, joista 14 on kiinteitä muinaisjäännöksiä: 12 tervahautakohdetta, 1 hiilimiilu ja 1 kivikautinen asuinpaikka sekä 1 uusi muu kulttuuriperintökohde: historiallisen ajan maarakenne (mahdollinen kellari).
- Enintään 200 m etäisyydellä voimalinjasta tunnetaan nyt 27 arkeologista kohdetta. Näistä 22 on kiinteitä muinaisjäännöksiä (kaavassa "sm"), 1 muu kulttuuriperintökohde (kaavassa "s") ja 4 löytöpaikkaa (ei suojelukohteita).
- Keski-Suomessa tarkasteltiin muutamaa lyhyttä linjaosuutta: Kinnulanlahdella ei linjan tuntumassa ole muinaisjäännöksiä. Saarijärven Kirvesniemessä uusi linja kulkee kivikautisen asuinpaikan yli ja Ranta-Hännilässä tarinapaikan – luolan – yli.
- Selityksiä:** **Koordinaatit ja kartat** ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 8/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 12/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla.
- Huomio:** **Raportin kohdenumerot** ovat vain tätä raporttia varten viitenumeroiksi – numeroilla ei ole mitään järjestystä eikä muuta merkitystä.

Vaala – Haapajarvi välinen voimajohtolinja merkitty tummanvihreällä viivalla. Raportin kohteet merkitty punaisilla palloilla.

Inventointi

Fingrid suunnittelee Vaalan Nuojunkankaan sähköasemalta Vihtavuoren sähköasemalle kulkevan voimajohtolinjan, ns. Metsälinjan, vahvistamista. Suunnitelmana on rakentaa uusi 400+110 kV:n voimajohto Vaalasta Multialle nykyisen voimajohdon paikalle, jolloin nykyinen käytävä hie-man levenee. Multialta Vihtavuorelle uusi linja rakennetaan nykyisen rinnalle. Suunnitelman tässä vaiheessa tiedetään, että yhdessä kohdassa, Haapajärven Hirsinevan kohdalla, on kaavailtu natura-alueen kiertovaihtoehtoa. Hankkeen YVA-vaihe on käynnistynyt. Sitä varten Fingrid Oyj tilasi alueellisten vastuumuseoiden lausuntojen mukaisesti tehtävän linjan arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön tekivät Antti Bilund, Timo Sepänmaa, Hannu Poutiainen ja Timo Jussila. Vaala Haapajarvi välillä maastotyö tehtiin heinäkuussa 2022 ja Keski-Suomessa syyskuussa 2022. Havainnointiolosuhteet maastotöissä olivat kelvolliset. Linjat tutkittiin 200 m etäisyydelle sen molemmin puolin.

teista, jotka eivät olisi nykyisen asutuksen tai muun rakentamisen alle tai sekaan jääneitä, ei valmistelutyössä havaittu. tarkempia vanhoja karttoja ei katsottu tarpeelliseksi tutkia.

Valmisteluvaiheessa selvitettiin tiedot tunnetuista arkeologisista kohteista Muinaisjäännösrekisteristä (Museoviraston Museoverkosta). Tarvittaessa rekisterin tietoja tarkennettiin alkuperäislähteiden, kuten inventointikertomusten perusteella, jotka saatiin samasta lähteestä.

Maanmittauslaitoksen tarkkaan, 5 p/m laserkeilausaineistoon perustuneesta Museoviraston Museoverkon rinnevarjosteesta (joka poistettiin käytöstä lokakuussa 2022) tarkasteltiin linjalle ja alueille sijoittuvia, arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja ilmiöitä. Nämä tarkastettiin sitten maastossa. Käytetty tarkka rinnevarjoste mahdollisti siis hyvin tarkan linjan esitutkimuksen ja siten inventoinnin maastotyön tehokkaan suuntaamisen. Valitettavasti kyseinen aineisto ei ollut käytettävissä enää raportintekovaiheessa, joten kohdekarttojen pohjalla on epätarkempi, julkinen ns. 0.5 p/m lidaraineistosta laadittu rinnevarjoste.

Maastotyö

Maastoinventointi käsitti 200 m leveät vyöhykkeet suunniteltujen linjojen molemmin puolin – siis 400 m levyisen linjakäytävän.

Maastossa tarkastettiin tunnetut arkeologiset kohteet sekä lidarperusteisessa rinnevarjosteessa havaitut kuopat ja muut mielenkiintoiset ilmiöt niiltä osin, kuin ne inventoijien kokemusten mukaan saattaisivat olla muinaisjäännöksiä (kuten tervahautoja, hiilimiiluja, asumuspainanteita tai muinaisjäännökselle oivaa topografiaa). Maastoja tarkastettiin siis esivalmistelun perusteella tarkastettavia alueita ja maastonkohtia valiten sekä edelleen maastohavaintojen perusteella. Maastotyön aikana, maastossa oltaessa tarkasteltiin mukana olevasta ja nettiin kytketystä tablettista em. tarkkaa Museoverkon karttapalvelun rinnevarjostetta, jolloin maastossa oltaessa voitiin edelleen tarkemmin luokitella ja arvottaa paikan päällä rinnevarjosteessa näkyviä lähialueen pinnamuotoja ja ilmiöitä ja siten edelleen kohdistaa etevämmin, reaaliaikaisesti ja paikan päällä, maastossa kuljettavaa reittiä.

Tunnetut kohteet tarkastettiin. Maastossa menetelmänä oli silmänvarainen havainnointi ja tarvittaessa koekuoppien teko ja käsimaaperäkairan pistot (pesä 1 cm). Koekuoppia, ns. lapionpistoja tehtiin aina kun arveltiin että maastonkohdassa voisi sijaita maanalainen muinaisjäännös eli kivikautinen asuinpaikka.

Tulokset

Suunniteltujen voimajohtolinjojen entuudestaan tunnetut 8 kiinteää muinaisjäännöstä (5 tervahautaa: raportin kohteet [3 Vaala Nuojua 2](#), [4 Vaala Nuojua 3](#), [8 Siikalatva Paskokangas](#), [12 Kärämäki Puolivälinmäki](#) sekä [23 Haapajärvi Tervakangas](#), 2 kivikautista asuinpaikkaa: kohteet [2 Vaala Kanttura](#) ja [7 Siikalatva Selänkangas voimalinja](#) sekä 1 moniperiodinen laaja asuinpaikka- sekä työ- ja valmistuspaikkakokonaisuus: kohde [1 Vaala Askolankangas](#)) tarkastettiin. Ne dokumentoitiin ja niiden kohdekuvausta ja rajausta täsmennettiin tarvittaessa.

Inventoinnissa löydettiin 15 uutta arkeologisia kohdetta, joista 14 on kiinteitä muinaisjäännöksiä: 12 tervahautakohdetta (raportin kohteet: [17 Vaala Heinioja](#), [18 Siikalatva Lehmineva](#), [20 Siikalatva Kejolankangas](#), [21 Kärämäki Rimpineva](#), [22 Kärämäki Mäenpää](#), [23 Haapajärvi Tervakangas](#), [24 Haapajärvi Kontiomäenrämee](#), [25 Haapajärvi Isoaho](#), [27 Siikalatva Karkulehto](#), [28 Siikalatva Keippelö](#), [31 Siikalatva Otanaho](#), [32 Siikalatva Heteneva 1](#) ja [33 Siikalatva Heteneva 2](#)), 1 hiilimiilu (kohde [29 Siikalatva Paskokangas 2](#)) ja 1 kivikautinen asuinpaikka (kohde [19 Siikalatva](#)).

[kalatva Jyljänkangas](#)) sekä 1 uusi muu kulttuuriperintökohde: historiallisen ajan maarakenne (mahdollinen kellari): kohde [26 Siikalatva Ruonasenaho](#).

Inventoinnin jälkeen enintään 200 m etäisyydellä voimalinjasta tunnetaan nyt 27 arkeologista kohdetta. Näistä 22 on kiinteitä muinaisjäännöksiä (kaavassa "sm"), 1 muu kulttuuriperintökohde (kaavassa "s") ja 4 löytöpaikkaa (ei suojelukohteita).

Hankkeen vaikutus muinaisjäännöksiin

Alle 40 metrin etäisyydellä linjasta tai aivan linjan alla sijaitsee 5 kiinteää muinaisjäännöstä.

Näistä suoraan linjan alla ovat kohteet [1 Vaala Askolankangas](#) (moniperiodinen laaja asuinpaikka- sekä työ- ja valmistuspaikkakokonaisuus), [3 Vaala Nuojua 2](#) (tervahauta), [7 Siikalatva Selänkangas voimalinja](#) (kivikautinen asuinpaikka) sekä [19 Siikalatva Jyljänkangas](#) (kivikautinen asuinpaikka). Linjan välittömässä läheisyydessä, 10 m etäisyydellä, on kohde [2 Vaala Kanttura](#) (kivikautinen asuinpaikka).

Linjan läheisyydessä, lähimmillään 40–100 m etäisyydellä, ovat 10 kohdetta: 8 kiinteää muinaisjäännöstä, kohteet [4 Vaala Nuojua 3](#) (tervahauta, et. 60 m), [12 Kärsämäki Puolivälinmäki](#) (tervahauta, et. 85 m), [20 Siikalatva Kejolankangas](#) (tervahauta, et. 80 m), [21 Kärsämäki Rimpineva](#) (tervahauta, et. 70 m), [23 Haapajärvi Tervakangas](#) (tervahauta et. 105 m), [28 Siikalatva Keippe-lö](#) (tervahauta, et. 85 m), [29 Siikalatva Paskokangas 2](#) (hiilimiilu, et. 60 m), [33 Siikalatva Hete-neva 2](#) (tervahauta, et. 80 m), yksi muu kulttuuriperintökohde [26 Siikalatva Ruonasenaho](#) (historiallisen ajan maarakenne, et. 60 m) sekä yksi kivikautinen löytöpaikka, kohde [9 Kärsämäki](#) (et. 90 m).

Keski-Suomessa, nyt tarkastelluilla kolmella lyhyellä osuudella linja kulkee Saarijärven Lanneveden eteläpäässä kivikautisen asuinpaikan (Saarijärvi Isojoki N) yli ja Ranta-Hännilässä tarinapaikan, luolan kupeesta, joka on nykyisen linjan alla.

4.1.2023

Timo Sepänmaa, Antti Bilund, Hannu Poutiainen, Timo Jussila
Mikroliitti Oy

Lähteet

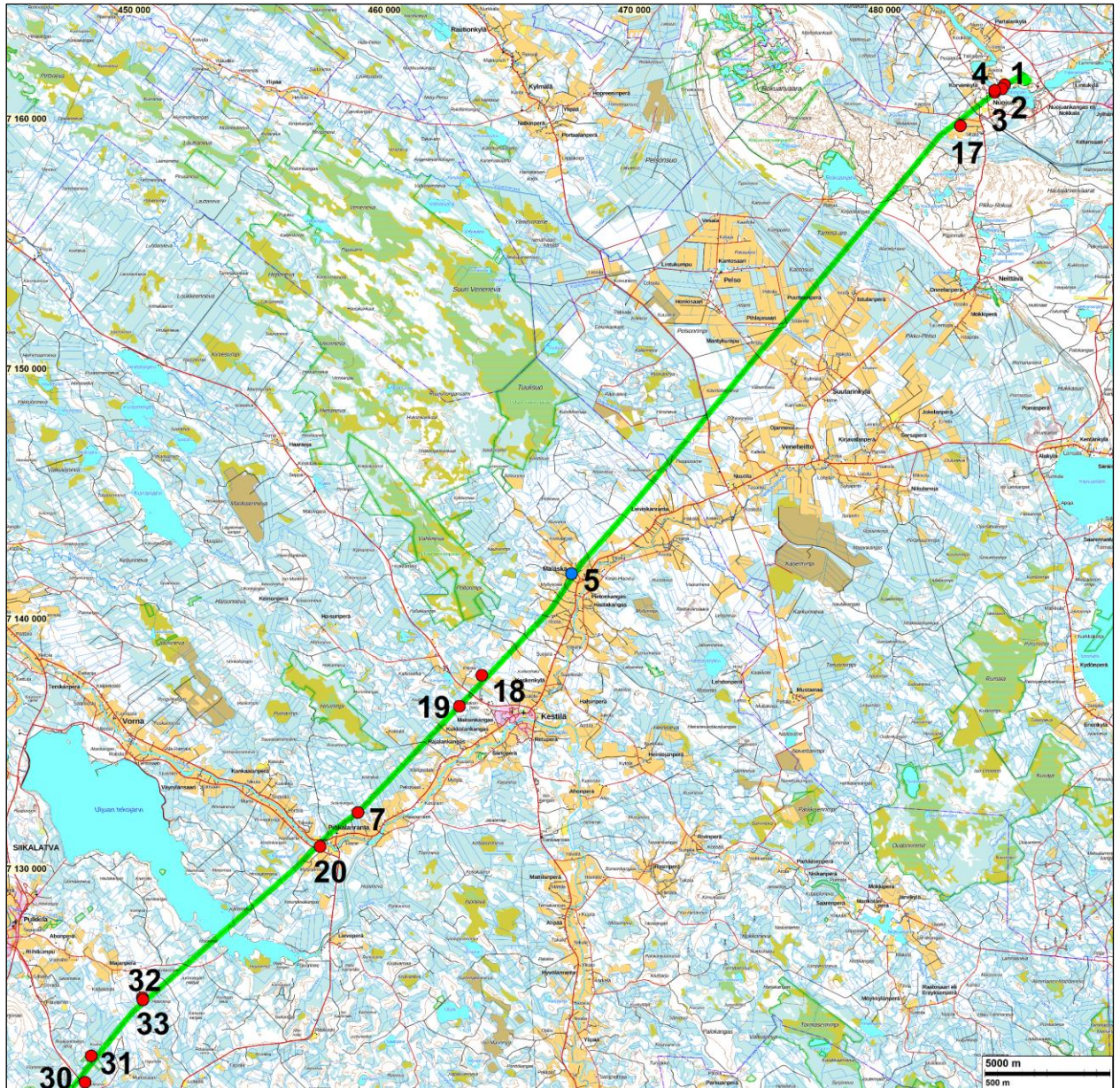
- Huurre, M. 1954. *Kertomus Utajärven, Vaalan ja Muhoksen pitäjien Oulujoen varressa olevien kiinteiden muinaisjäännösten inventoinnista kesällä 1954*. Muinaistieteellinen toimikunta.
- Itäpalo, J. 2020. *Siikalatva 2020. Piippolan kirkonkylänosayleiskaavan arkeologinen inventointi*. Keskipohjanmaan Arkeologiapalvelu.
- Mustakallio ja Tomanterä 1969. *Vaalan kiinteät muinaisjäännökset*. Stipendiaattityö.
- Sarkkinen 1995. *Kärsämäen inventointi 1995*. Pohjois-Pohjanmaan liitto.
- Sarkkinen 1996. *Kestilä. Inventointi 1996*. Pohjois-Pohjanmaan liitto/Museovirasto.
- Schulz, H.-P. ja Itäpalo, J. 2017. *Vaala. Kunnan arkeologinen päivitysinventointi*. Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu.
- Sepänmaa, Tiainen ja Jussila 2015: *Petäjävesi-Muhos voimajohtolinjan muinaisjäännösinventointi*. Mikroliitti Oy.

Yleiskartat

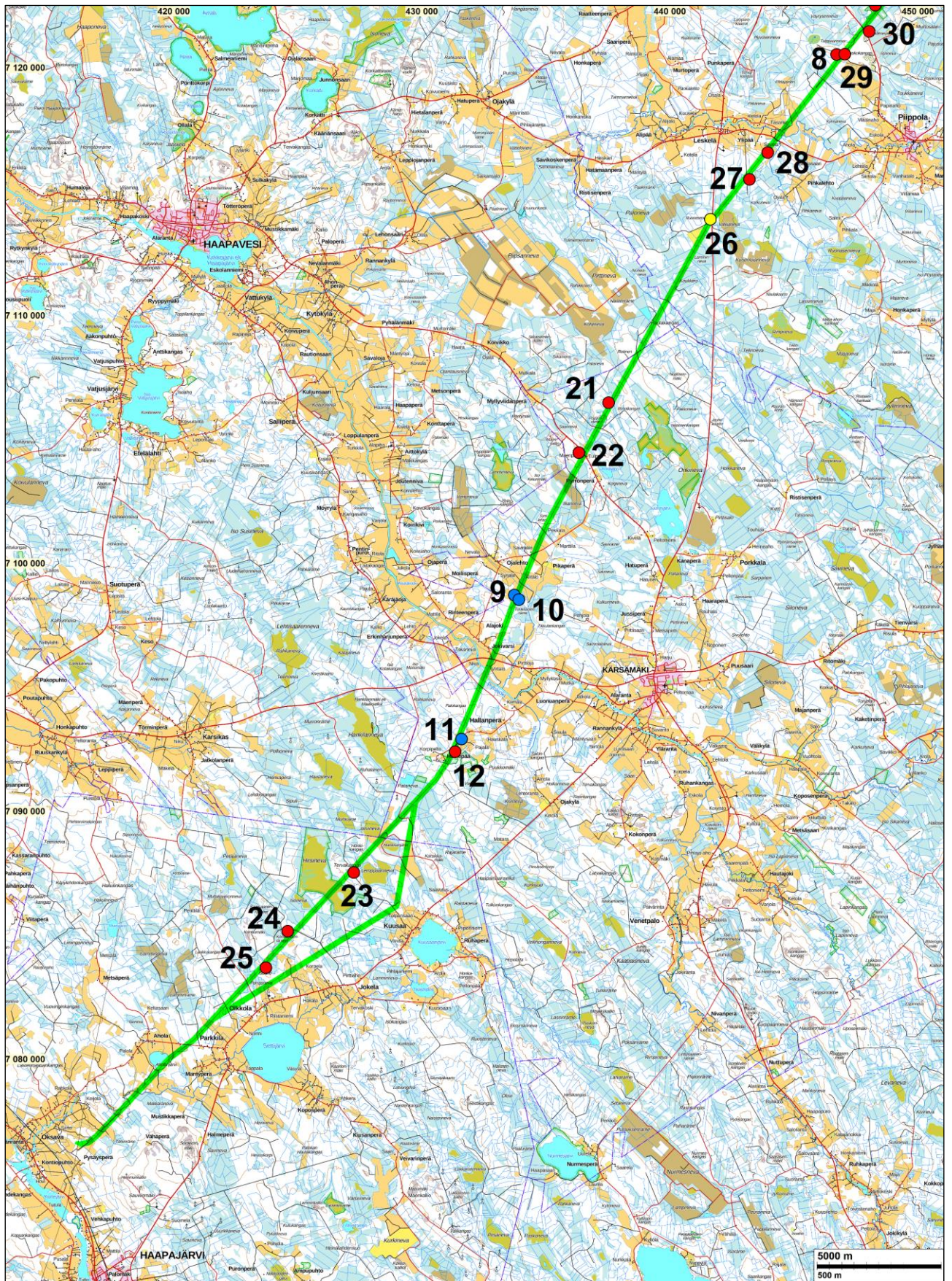
Kartoilla inventoinnissa havaitut, alle 200 m etäisyydellä linjasta sijaitsevat arkeologiset kohteet.

- = kiinteä muinaisjäännös
- = muu kulttuuriperintökohde
- = löytöpaikka

Numero on raportin kohdenumero

Linjan koillisosa.

Linjan lounaisosa.

Kohdeluettelo

Sarake ET = kohteen lyhyin etäisyys voimajohtolinjasta (metriä).

Ajoitus: kivik = kivikautinen, raut = rautakautinen, hist=historiallinen, ajoitt = ajoittamaton

Huom: Kohteiden etäisyys suunnitellusta voimajohtolinjasta, sen keskilinjasta, on ilmoitettu n. 5 m tarkkuudella lähimmästä suojelualueen kohdasta (mikäli sellainen on ollut määritettynä). Koordinaattisarakkeiden koordinaatit sen sijaan ovat kohteiden ns. "peruspisteitä" (muinaisjäännösrekisterissä) joista etäisyyttä ei siis ole mitattu.

Raportin kohdenumerot ovat vain tätä raporttia varten viitenumeroiksi – numeroilla ei ole mitään merkityksellistä järjestystä eikä merkitystä.

Vaala-Haapajärvi linjaosuuden kohteet alle 200 m etäisyydellä linjasta

NRO	N	E	KUNTA	NIMI	AJOITUS	TYYPPI	MJT	ET
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (suojelukohdetta)								
1	7161502	484635	Vaala	Askolankangas	kivik, rautak, hist, ajoitt	asuinpaikka työ- ja valmistusp.	785010025	0
2	7161342	484535	Vaala	Kanttura	kivik	asuinpaikka	785010024	10
3	7161195	484240	Vaala	Nuojua 2	hist	tervahauta	1000031740	0
4	7161276	484243	Vaala	Nuojua 3	hist	tervahauta	1000031742	60
7	7132393	458785	Siikalatva	Selänkangas voimalinja	kivik	asuinpaikka	247010036	0
8	7120673	446561	Siikalatva	Paskokangas	hist	tervahauta	1000039897	180
12	7092547	431191	Kärsämäki	Puolivälinmäki	hist	tervahauta	1000037650	85
17	7159863	482877	Vaala	Heinioja	hist	tervahauta	uusi kohde	160
18	7137883	463743	Siikalatva	Lehmineva	hist	tervahauta	uusi kohde	160
19	7136643	462845	Siikalatva	Jylänkangas	kivik	asuinpaikka	uusi kohde	0
20	7131039	457275	Siikalatva	Kejolakangas	hist	tervahauta	uusi kohde	80
21	7106628	437372	Kärsämäki	Rimpineva	hist	tervahauta	uusi kohde	70
22	7104612	436173	Kärsämäki	Mäenpää	hist	tervahauta	uusi kohde	180
23	7087677	427097	Haapajärvi	Tervakangas	hist	tervahauta	1000045081	105
24	7085312	424438	Haapajärvi	Kontiomäen-rämeet	hist	tervahauta	uusi kohde	190
25	7083836	423553	Haapajärvi	Isoaho	hist	tervahauta	uusi kohde	115
27	7115635	443049	Siikalatva	Karkulehto	hist	tervahauta	uusi kohde	165
28	7116717	443790	Siikalatva	Keippelö	hist	tervahauta	uusi kohde	85
29	7120688	446893	Siikalatva	Paskokangas 2	hist	hiilimiilu	uusi kohde	60
31	7122661	448125	Siikalatva	Otanaho	hist	tervahauta	uusi kohde	175
32	7124988	450173	Siikalatva	Heteneva 1	hist	tervahauta	uusi kohde	170
33	7124901	450188	Siikalatva	Heteneva 2	hist	tervahauta	uusi kohde	80
MUU KULTTUURIPERINTÖKOHDE (suojelukohde)								
26	7114028	441473	Siikalatva	Ruonasenaho	hist	maarakenne (kellari?)	uusi kohde	60
LÖYTÖPAIKAT (ei suojelukohdetta)								
5	7141949	467322	Siikalatva	Saarela	kivik	löytöpaikka	247040010	105
9	7098867	433575	Kärsämäki	Vedenpää Makkaraoja	kivik	löytöpaikka	1000013793	90
10	7098687	433755	Kärsämäki	Rinnekangas	kivik	löytöpaikka	1000013791	140
11	7093059	431446	Kärsämäki	Halla-Aho	kivik	löytöpaikka	1000013787	140

Vaala-Haapajärvi linjaosuuden kohteet 200–400 m etäisyydellä linjasta

Nro	N	E	KUNTA	NIMI	AJOITUS	LAJI	TUNNUS	ET. (M)
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (suojelukohteita)								
30	7121607	447878	Siikalatva	Lähdeneva	hist	tervahauta	1000039896	255
	7161068	484594	Vaala	Nuojua 1	hist	tervahauta	1000031739	300
	7161073	484676	Vaala	Nuojuanlampi 1	esihist	pyyntikuoppa	1000006341	340
	7136682	463165	Siikalatva	Maksinharju länsi	hist	tervahauta	1000031397	220
	7136222	464063	Siikalatva	Maksinharju	kivik	asuinpaikka	247010033	360
	7127495	453747	Siikalatva	Navettakangas Rasvamäki	kivik	asuinpaikka	617010002	320
	7093546	431865	Kärsämäki	Hallanperä	hist	tervahauta	1000037649	330
MAHDOLLISET MUINAISJÄÄNNÖKSET (ei suojelukohteita)								
	7092200	430460	Kärsämäki	Hankilanoja	ajoittamaton	hautapaikka	1000043180	375

Kiinteät muinaisjäännökset

1 Vaala Askolankangas

Mjtunnus: 785010025

Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat pyyntikuopat

Ajoitus: rautakautinen (nuorempi roomalaisaika)

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat hiilihaudat

Ajoitus: ajoittamaton

Koordin.: N 7161502 E 484635

Etäisyys linjasta: Linjan alla.

Tutkimukset: M. Huurre inventointi 1954, M. Mustakallio ja L. Tomanterä inventointi 1969, E. Suominen tarkastus 2004, S. Vanhatalo koekaivaus 2005, S. Vanhatalo kartoitus 2007, V. Laulumaa inventointi 2017, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Kohde sijaitsee Jylhämän voimalaitoksesta noin 7 km län-siluoteeseen, Oulujoen pohjoisrannalla, Nuojuanlammesta länteen olevan Kanttu-ranniemen pohjoispuolella korkean törmän päällä. Paikalla on kivikautinen asuin-paikka (a) ja pyyntikuoppakohde (b). Ks. erilliskohteet.

Asuinpaikka-alue on jyrkän harjun päällä, sähkölinjan kohdalla. Asuinpaikkalöydöt on poimittu sähkölinjan kohdalta. Paikalta on löytynyt kvartsiesineitä, -iskoksia ja palanutta luuta.

Noin kilometrin pituisella matkalla on ainakin 226 matalaa, pyöreää, halkaisijaltaan 3–4 m olevaa kuoppaa, jotka ovat kahdessa muodostumassa. Kuoppia on pidetty pyyntikuoppina, mutta osa kuopista saattaa olla tervahautoja tai hiilimiiluja. Vuoden 2007 kartoituksen yhteydessä kuopista voitiin erottaa neljä erilaista tyyppiä; pyöreä (155 kpl), soikea (69 kpl), suorakulmainen (2 kpl) ja kolmiomainen (1–2 kpl).

Eteläosassa kohde jatkuu todennäköisesti noin 100 metriä nykyistä rajausta pitemmälle Askolanniemeä pitkin kaakkoon, sähkölinjan kaakkoispuolelle, missä Lidar-aineiston perusteella on vielä kymmenkunta kuoppaa (havaittu VARK-hankeessa, 10/2020). Näistä kuopista ainakin osa on kartoitettu vuoden 1954 inventoinnissa.

Tarkemmin tuntemattomasta paikasta Askolankankaalta on löytynyt poikkiteräinen rautanuolenkärki (KM 42950:1).

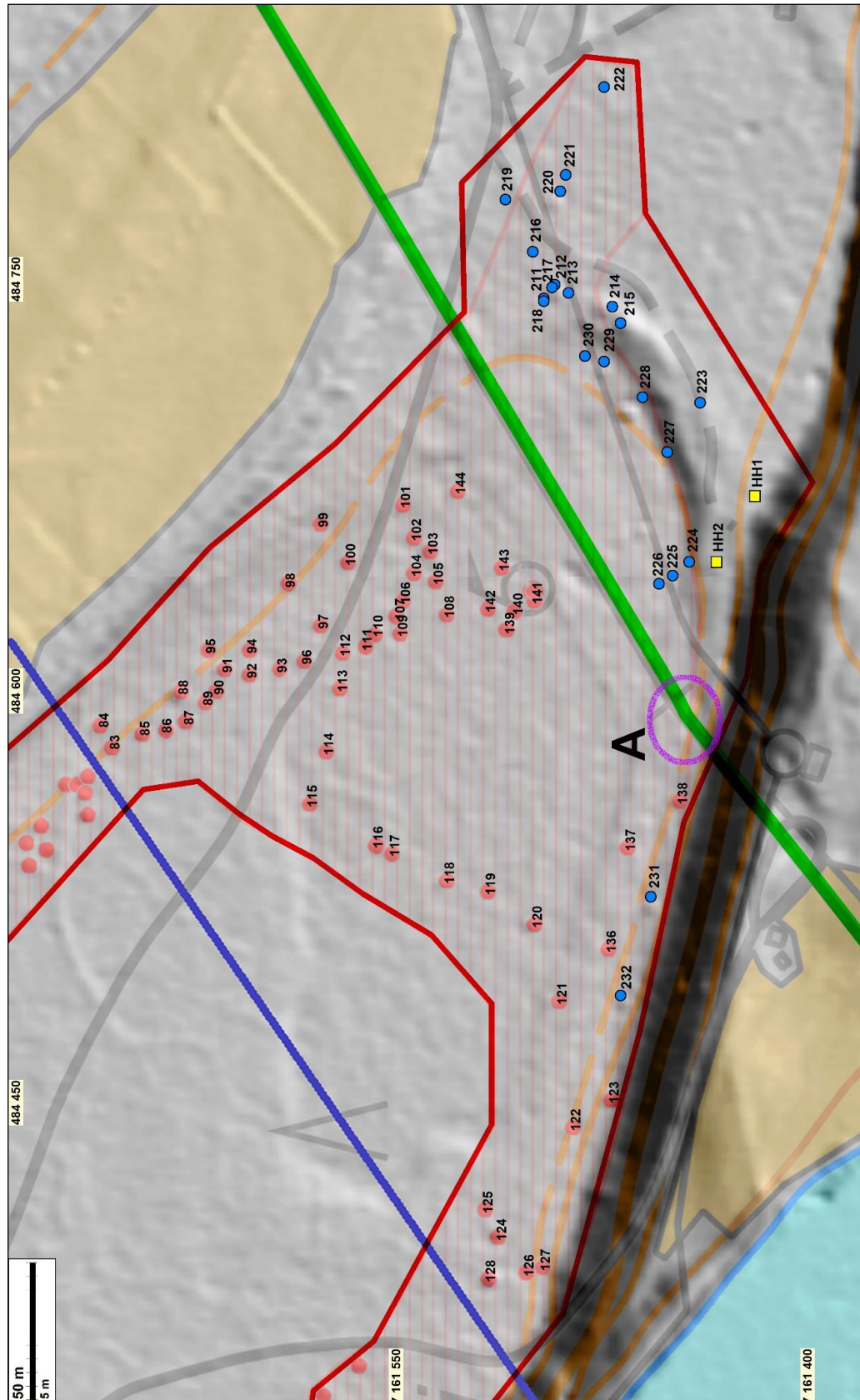
Sepänmaa 2022: Pohjois-Pohjanmaan museon lausunnossa (10.4.2022) vaadittiin tämän kohteen osalta voimajohtolinjan kohdalla ja sen vaikutusalueella sijaitsevien pyyntikuoppien ja muiden rakenteiden sijaintikoordinaatit, sillä vinovalovarjosteen perusteella alueella on useita kuoppia, joista ei ole koordinaattitietoja. Vaikutusalueella – siis 200 m etäisyydellä suunnitellusta linjasta inventoitiin tarkkuusinventoinnin tyyppisesti. Koska tutkimuslupaa muinaisjäännösalueeseen kajoamiseen ei ollut, tehtiin inventointi ja rakenteiden tulkinta kyseisellä alueella silmämääräisten havaintojen perusteella. Aikaisemman muinaisjäännösrajoituksen ulkopuolella tehtiin lisäksi kairausta ja koekuoppia. Aikaisemmin tunnettuja alakohteita ei lähemmin tarkastettu – todettiin vain, että viimeaikainen maankäyttö ei ole turmellut kohteita.

200 m etäisyydeltä tunnettiin aikaisemmin 55 muinaisjäännöksiä tulkittua kuoppaa. V. 2022 inventoinnissa löytyi lisäksi 24 kuoppaa, jotka tulkittiin muinaisjäännöksiä. Alueella, lähinnä sen kaakkoisosassa, oli lisäksi useita selvästi nykyaikaisia pienehköjä hiekanottokuoppia. Niitä ei tässä ole listattuna.

Suuri osa kuopista lienee pyyntikuoppia, mutta joukossa on myös hiilihautoja sekä mahdollisesti myös myöhäisiä hiekanottokuoppia ja muita kaivantoja. Yleisesti ottaen kuoppien tarkoitusta ja ajoitusta ei voida selvittää ilman tarkempia arkeologisia tutkimuksia.

Alueella on myös kivikautinen asuinpaikka – alakohde a. Museoviraston tälle antamat koordinaatit ovat selvästi väärät. Huurteen (1954) sanallisten kuvausten, karttaluonnoksen ja valokuvien perusteella oikea keskikoordinaatti kyseiselle havaintokohdalle (kvartsi-iskoksia ja -esineitä sekä palanutta luuta parinkymmenen metrin matkalla) on noin: N 7161441 E 484589. Se sijaitsee nykyisen voimajohtolinjan alla, linjan pylväiden ja lounaaseen jyrkästi laskevan törmän välisellä alueella. Ainoat arkeologiset havainnot siitä ovat vuoden 1954 inventoinnista. Myöhemmissä inventoinneissa, kuten v. 2022, kyseinen kohta on ollut umpeenkasvanut, joten uusia havaintoja ei ole saatu.

Inventointihavaintojen perusteella muinaisjäännösalueetta laajennettiin hieman linjan vaikutusalueella.

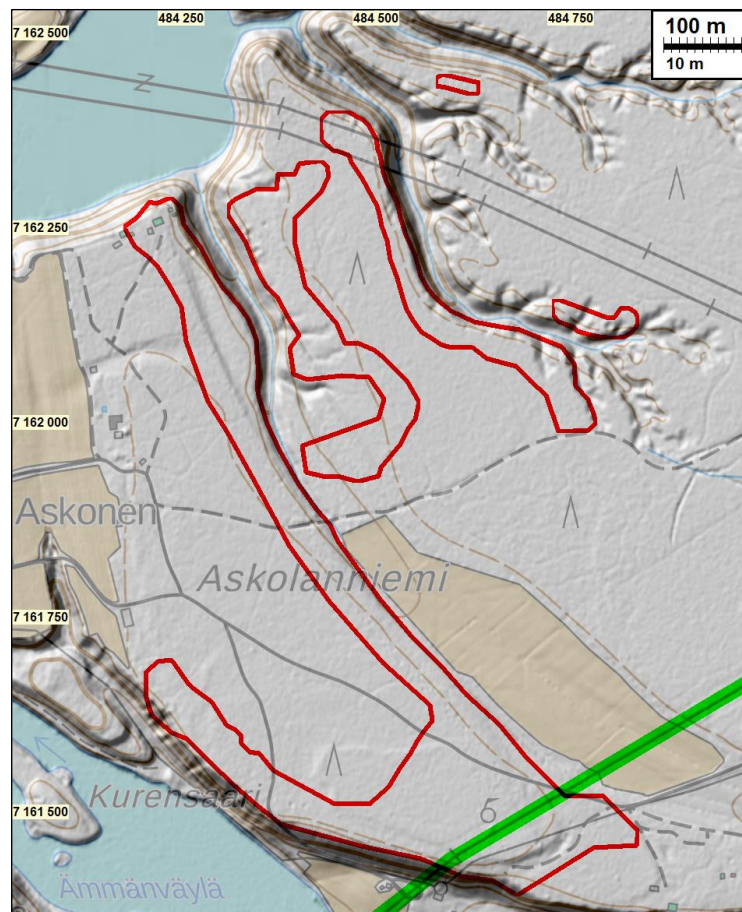

Uusi ehdotettu muinaisjäännösrajausta punaisella. Voimalinja vaaleanvihreällä. 200 m etäisyys linjasta (jolla muinaisjäännös tarkkuusinventoitiin) sinisellä. Punaisilla ympyröillä entuudestaan tunnetut alakohteet. v. 2022 inventoinnissa havaitut uudet alakohteet sinisillä ympyröillä (kuopat) sekä keltaisilla neliöillä (hiilihaudat). Alakohde a – kivikautinen asuinpaikka – ympyröity violetilla ja merkitty kirjaimella A.

Alla olevassa taulukossa aikaisemmin tunnetut ja v. 2022 inventoinnissa löydettyt alakohteet alle 200 m etäisyydellä suunnitellusta voimajohtolinjasta.

N	E	MV-K	2022	Kuvaus
7161502	484635	a		Askolankangas a, asuinpaikat, kivikautinen
7161655	484578	83		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys 2,0 m
7161659	484586	84		Pyöreä kuoppa, neliömäinen potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,30, vallin leveys 2,0 m
7161644	484583	85		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,80 m, vallin leveys 2,0 m
7161636	484584	86		Pyöreä kuoppa, maljamainen, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys 0,0–2,0 m
7161628	484587	87		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,50 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161630	484598	88		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto. Halkaisija 3,5 m, syvyys 0,70 m, vallin leveys 2,0 m
7161621	484594	89		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys 2,0 m
7161617	484598	90		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, maljamainen. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,30 m, vallin leveys noin 0,0–2,0 m
7161614	484606	91		Pyöreä kuoppa, pitkä/neliömäinen potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,50 m, vallin leveys 2,0 m
7161605	484604	92		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto ja valli, pitkä potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys noin 0,0–2,0 m
7161594	484606	93		Pyöreä kuoppa, neliömäinen potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,70 m, vallin leveys 2,0 m
7161605	484613	94		Pyöreä kuoppa. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys 2,0 m
7161620	484613	95		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys 2,0 m
7161585	484609	96		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,30 m, vallin leveys 1,0 m
7161579	484622	97		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto, pitkä potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,50 m, vallin leveys 2,0 m
7161591	484637	98		Soikea kuoppa, epämääräinen valli, puolipitkä potero. Pituus 3,0 m, leveys 3,5 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161579	484659	99		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, pitkä/neliömäinen potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys noin 1,0–2,0 m
7161569	484645	100		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, neliömäinen potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,90 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161549	484666	101		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161545	484654	102		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto ja valli, pitkä potero. Halkaisija 2,8 m, syvyys 0,50 ja vallin leveys noin 2,0 m
7161539	484649	103		Pyöreä kuoppa, pitkä/neliömäinen pohja. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,60 m ja vallin leveys 2,0 m
7161545	484641	104		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto ym. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,30 m ja vallin leveys 2,0 m
7161537	484638	105		Pyöreä kuoppa, neliömäinen potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,65 m ja vallin leveys 2,0 m
7161549	484631	106		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, puolipitkä potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,55 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161551	484625	107		Soikea kuoppa, epämääräinen valli. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,50 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161533	484626	108		Pyöreä kuoppa, pitkä potero, maljamainen. Halkaisija 3,5 m, syvyys 0,60 m ja vallin leveys 2,0 m
7161550	484619	109		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, pitkä potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,30 m ja vallin leveys noin 2,0 m
7161559	484619	110		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, puolipitkä potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,60 m
7161563	484614	111		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,65 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161571	484612	112		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen valli ym. (tienreunassa). Halkaisija 1,5 m, syvyys 0,25 m ja vallin leveys noin 1,0 m
7161572	484599	113		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,30 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161577	484576	114		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, puolipitkä potero. Halkaisija 1,5 m, syvyys 0,25 m ja vallin leveys noin 2,0 m
7161583	484557	115		Soikea kuoppa, maljamainen, epämääräinen valli, pitkä kaivanto/potero. Pituus 2,0 m, leveys 3,5 m, syvyys 0,30 m ja vallin leveys noin 2,0 m
7161559	484542	116		Pyöreä kuoppa, maljamainen, valli puuttuu? pitkä pohja. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,35 m
7161553	484539	117		Soikea kuoppa, neliömäinen potero. Pituus 2,0 m, leveys 2,5 m, syvyys 0,30 m
7161533	484529	118		Soikea kuoppa, laakea, maljamainen, valli puuttuu? puolipitkä potero. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,35 m
7161518	484525	119		Soikea kuoppa, puolipitkä potero. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,35 m, vallin leveys 2,0 m
7161501	484513	120		Soikea kuoppa, epämääräinen muoto, pitkä potero. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,70 m ja vallin leveys 2,0 m
7161492	484485	121		Soikea kuoppa, pitkä potero. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,75 m, vallin leveys 2,0 m
7161487	484439	122		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, sammaloitunut. Halkaisija 3,5 m, syvyys 0,80 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161473	484449	123		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli, sammaloitunut, jyrkänteen reunalla. Halkaisija 3,5 m, syvyys 0,80 m ja vallin leveys noin 2,0 m
7161514	484399	124		Pyöreä kuoppa, maljamainen, neliömäinen pohja. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys 2,0 m
7161519	484409	125		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto, puolipitkä potero. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,30 m ja vallin leveys 2,0 m
7161504	484386	126		Pyöreä kuoppa, epämääräinen valli. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,65 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161498	484388	127		Soikea kuoppa, epämääräinen muoto ja valli. Pituus 2,5 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,55 m, vallin leveys noin 2,0 m
7161518	484384	128		Pyöreä kuoppa. Halkaisija 6,0 m, syvyys 1,30 m, vallin leveys noin 3,0 m
7161474	484504	136		Pyöreä kuoppa, pitkä pohja/potero. Halkaisija 2,5 m, syvyys 0,65 m, vallin leveys 2,0 m
7161467	484541	137		Pyöreä kuoppa, puolipitkä potero. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,55 m, vallin leveys 2,0 m

7161448	484558	138		Pyöreä kuoppa, puolipitkä potero. Halkaisija 3,0 m, syvyys 0,60 m, vallin leveys 2,0 m
7161511	484620	139		Pyöreä kuoppa, maljamainen, puolipitkä potero. Halkaisija 3,0, syvyys 0,40 m, vallin leveys 1,0–2,0 m
7161508	484627	140		Soikea kuoppa. Pituus 2,0 m, leveys 3,0 m, syvyys 0,50 m, vallin leveys 2,0 m
7161501	484631	141		Soikea kuoppa, maljamainen, epämääräinen valli, pitkä potero. Pituus 2,5 m, leveys 3,5 m, syvyys 0,40 m, vallin leveys 2,0 m
7161518	484628	142		Soikea kuoppa, pitkä potero. Pituus 3,0 m, leveys 3,5 m, syvyys 0,45 m, vallin leveys 2,0 m
7161513	484643	143		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto, valli puuttuu. Halkaisija 2,0 m, syvyys 0,20 m
7161529	484671	144		Pyöreähkö kuoppa, epämääräinen muoto ja valli, tienpohjaa? Halkaisija 3,5 m, syvyys 0,35 m, vallin leveys 0,0–2,0 m
7161498	484741	211		Kuoppa. Halk. 2 m, syv. 30 cm. Reunavallit.
7161494	484746	212		Kuoppa. 3 x 4 m, syv. 60 cm. Epämääräinen. Ei selvää reunavallia.
7161489	484743	213		Kuoppa. Halk. 2,5 m, syv. 30 cm. Reunavalli.
7161473	484738	214		Kuoppa. Halk. 8 m, syv. 0,5 m. Epämääräinen. Ei selvää reunavallia.
7161470	484732	215		Kuoppa. Soikea, epämääräinen. 4 x 8 m, syv. 1 m. Ei selvää reunavallia. Hiekanottokuoppa?
7161502	484758	216		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 40 cm. Reunavallit.
7161495	484745	217		Kuoppa. 3 x 4 m syv. 50 cm. Epämääräinen. Ei selvää reunavallia.
7161498	484740	218		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 40 cm. Reunavallit.
7161512	484777	219		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 40 cm. Reunavalli, jossa kolmoispodsoli. Keskellä kuoppaa 30 cm halkaisijainen sekoittunut alue.
7161492	484780	220		Kuoppa. Halk. 6 m, syv. 50 cm, loiva, epämääräinen. Ei selvää reunavallia.
7161490	484786	221		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 40 cm. Epämääräinen. Ei selvää reunavallia.
7161476	484818	222		Kuoppa. Halk. 5 m, syv. 70 cm. Reunavallit.
7161441	484703	223		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 60 cm. Epäselvä reunavalli. Heikko podsoli reunavallilla (kairaus).
7161421	484669	HH1		Hiilihauta. 6 x 5 m, syvyys 70 cm.
7161435	484645	HH2		Hiilihauta. Halk. 3 m, syv. 1 m
7161445	484645	224		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 80 cm. Ei selvää reunavallia.
7161451	484640	225		Kuoppa. Halk. 4 m, syv. 80 cm. Reunavallit.
7161456	484637	226		Kuoppa. Halk. 3 m, syv. 60 cm. Ei selviä reunavalleja.
7161453	484685	227		Kuoppa. Halk. 3,5 m, syv. 80 cm. Sähköpylväs reunavallilla.
7161462	484705	228		Kuoppa. Halk. 1 m, syv. 1 m. Polku kulkee reunavallin yli.
7161476	484718	229		Kuoppa. Halk. 4 m, syv. 60 c. Reunavalli.
7161483	484720	230		Kuoppa. Halk. 2,5 m, syv. 40 cm. Ei selvää reunavallia.
7161459	484523	231		Kuoppa. Halk. 5 m, syv. 1 m. Reunavallit.
7161470	484487	232		Kuoppa. Halk. 4,5 m, syv. 1 m. Epäselvä reunavalli.

Koko muinaisjäännösrajaus punaisella. Voimajohtolinja vihreällä.

Vasemmalla: Kehävallillinen kuoppa, jonka reunalle on melko hiljattain (arviolta muutama vuosi sitten) pystytetty paikalliseen sähköjohtoon liittyvä pylvä. Koilliseen. Oikealla kehävallillinen kuoppa, jonka vallin yli kulkee polku. Koilliseen.

2 Vaala Kanttura

Mjtunnus: 785010024
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7161342 E 484535

Etäisyys linjasta: N. 10 m linjasta kaakkoon.

Tutkimukset: M. Huurre inventointi 1954, M. Mustakallio ja L. Tomanterä inventointi 1969, E. Suominen tarkastus 2004, H.-P. Schulz ja J. Itäpalo inventointi 2017, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Asuinpaikka sijaitsee Jylhämän voimalaitoksesta noin 7 km länsiluoteeseen, Oulujoen pohjoisrannalla, Nuojuanlammesta länteen olevassa Kantturanniemessä. Asuinpaikka-alue on peltoa ja pihamaata. Asuinpaikkalöydöt on poimittu perunapellosta sekä harjun päältä sähkölinjan kohdalta. Alueella lienee ollut pienialainen leiripaikka tai useampia, joista 2004 tarkastuksessa ei todettu jälkiä.

Inventointi 2017: Pelto oli heinällä ja talon piha nurmella, harjulla ei tehty havaintoja asuinpaikasta.

Sepänmaa 2022: Nykyisin alueella on löytymisajankohtaan (1969) verrattuna tapahtunut muutoksia. Tienoilte on rakennettu uusia rakennuksia ja vanhoja purettu. Entinen perunamaa, josta v. 1969 löydöt olivat, on pihanurmikkoa. Paikalla ei käyty, koska tilanne nähtiin noin 100 m pohjoisesta, rinteestä päältä.

Asuinpaikan rajausta arvioitiin v. 1969 inventointiraportin kuvauksen ja valokuvan sekä vuoden 1962 peruskartan (3423 07) perusteella. Pihanurmikon alla saattaa olla säilynyttä asuinpaikkaa.

Muinaisjäännökset 2 Vaala Kanttura, 3 Vaala Nuojua 2 sekä 4 Vaala Nuojua 3 rajattu kartalle punaisella, voimalinja vihreällä.

Vasemmalla ja oikealla: Vaala Kanttura, kivikautinen asuinpaikka pääasiassa rakennusten ja rannan välisellä pihamaalla.

3 Vaala Nuojua 2

Mjtunnus: 1000031740
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7161195 E 484240

Etäisyys linjasta: Linjan alla.

Tutkimukset: H.-P. Schulz ja J. Itäpalo inventointi 2017, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Halkaisija 14 m.
Poutiainen 2022: Tervahaudan päälle on kasattu hakkuutähteitä.

Kartta esitetty kohteen [2 Vaala Kanttura](#) kuvauksessa.

Vaala Nuojua 2 tervahauta, tunnettu kohde. Tervahaudan päälle on kasattu hakkuutähteitä.

4 Vaala Nuojua 3

Mjtunnus: 1000031742
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7161276 E 484243

Etäisyys linjasta: N. 60 m linjasta luoteeseen.

Tutkimukset: H.-P. Schulz ja J. Itäpalo inventointi 2017, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Halkaisija 16 m

Sepänmaa 2022: Melko hyvin säilynyt tervahauta törmän äärellä. Maaperä hiekkaa, kasvillisuus sekametsää.

Kartta esitetty kohteen [2 Vaala Kanttura](#) kuvauksessa.

Tervahaudan itäosaa. Pohjoiseen.

7 Siikalatva Selänkangas voimalinja

Mjtunnus: 247010036
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7132393 E 458785

Etäisyys linjasta: Linjan alla.

Tutkimukset: M. Sarkkinen inventointi 1996, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

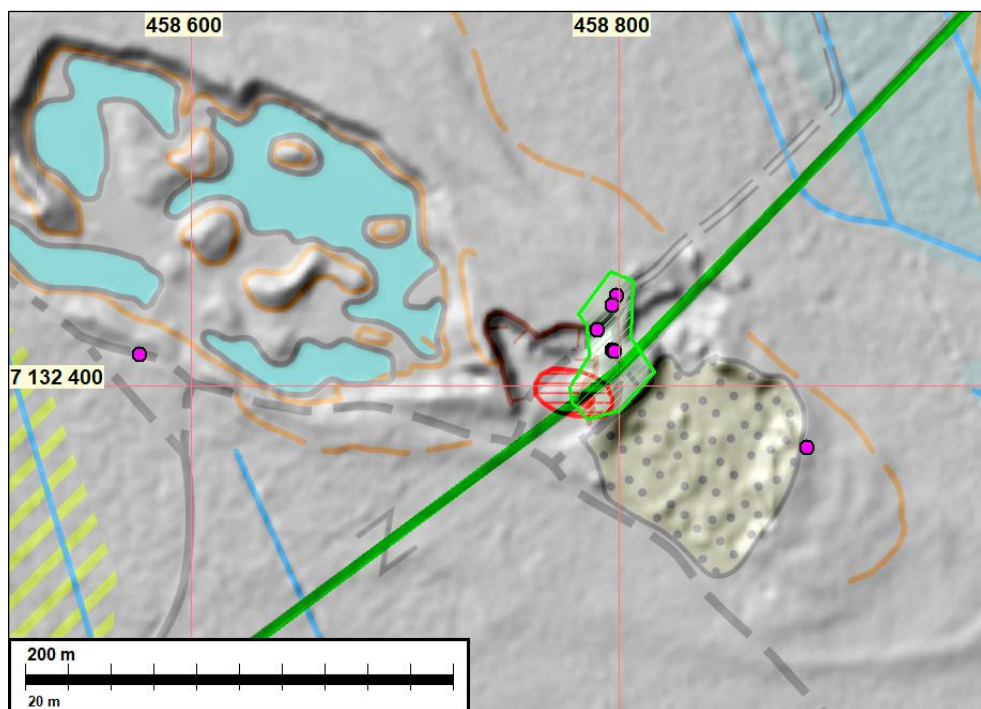
Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Asuinpaikka sijaitsee Selänkankaan itäpään ylittävän pohjoisemman voimalinjan kohdalla, Pihkalantien ja Piippolantien risteyksestä noin 1,2 km koilliseen. Selänkankaan korkein kohta on kaivettu laajaksi hiekkakuopaksi. Säilyneet reunat, enemmälti kuopan pohjoispuolella, ovat hiekkapohjaisella kanakaalla kasvavaa mäntymetsää. Kiviä on vähän. Voimalinjan alapuolelta ja sen molemmiin puolin rikotun maan pinnalta ja pintamaakasoista on tavattu paikalleen jätettyjä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Esinelöytöjä maankäytön tuhoamalta alueelta ei ole.

Sarkkinen 1996: Voimalinjan alapuoli oli koneellisesti kuorittu turvekerroksesta ja aivan päällimmäisestä hiekkakerroksesta. Maat oli kasattu suuriin läjiin alueelle. Sekä läjissä että kuoritulla alueella oli maassa kvartsi-iskoksia ja muutamia palaneita kiviä. Kvartsien määrä ei tällä kohdin ollut runsas. Kuoritun alueen itäpuolelle oli tehty pari kuoppaa koneen kauhalla, toisesta löytyi yksi kvartsi. Linjan länsipuolella, alueen läpi kulkevalla hevospolulla tavattiin pieneltä alueelta useita kvartseja kohdasta, missä polku nousi kaivettua hiekkakuopan reunaa ylös kuoppien väliselle töyräälle. Kvartsit olivat töyrään reunalla, mistä kavioura jatkui hiekkakuopan reunaa pitkin länteen. Selvää likamaata ei löytöpaikoilla missään havaittu. Kvartsit jätettiin aloilleen. Kohde tarkastettu: 29.5.1996.

Sepänmaa 2022: Alue on lähes tuhoutunut hiekanotossa ja sähkölinjan rakentamisessa. Viimeisiä rippeitä siitä on säilynyt hiekkakuoppien reunoilla ja voimajohtolinjan pylväiden lähiympäristössä. Teiden pinnoilla ja hiekkakuoppien leikkauksissa havaittiin siellä täällä yksittäisiä kvartsi-iskoksia (jätettiin paikoilleen - ei talletettu). Missään kohtaa ei ollut merkkejä kulttuurikerroksista tai esim. palaneita kiviä.

Suunnitellun linjan alta asuinpaikka-alue lienee siis jotakuinkin tuhoutunut. Ehjää hiekkakangasta – siis potentiaalista asuinpaikka-aluetta - on edelleen laajalti lähiympäristössä – hankealueen ulkopuolella. Sitä ei tässä inventoinnissa tutkittu.

Kohteen rajausta muokattiin uusiksi verrattuna Muinaisjäännösrekisterissä esitettyyn. Uuden rajauksen perusteina olivat arviot alueista, joilla sähkölinjan alla voi olla vielä jäännöksiä asuinpaikasta.

Vanha, Muinaisjäännösrekisterissä oleva rajausta merkitty punaisella viivalla ja rasteroinnilla, uusi rajausta vihreällä viivalla ja rasteroinnilla. Vuoden 2022 inventoinnissa havaitut kvartsi-iskokset merkitty vaalean-punaisilla palloilla. Linja tummanvihreällä.

Kivikautisen asuinpaikan rippeitä on vielä jäljellä mm. voimajohtopylväitten tienoilla. Koilliseen.

8 Siikalatva Paskokangas

Mjtunnus: 1000039897
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

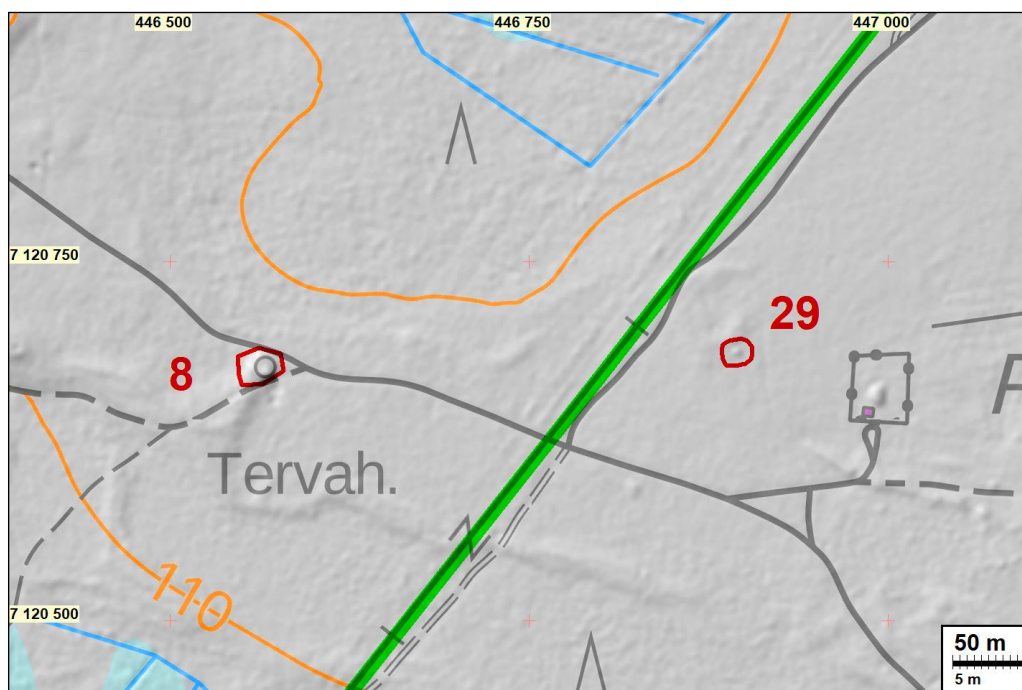
Koordin.: N 7120673 E 446561

Etäisyys linjasta: N. 180 m länteen.

Tutkimukset: J. Itäpalo inventointi 2020, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Pihlajaisenjärvelle johtavan metsätien varrella matalalla kankaalla. Tervahauta on n. 25 m halkaisijaltaan, siinä on syvä keskuskuoppa ja n. 1,5 m korkeat jyrkät reunavallit. Tervahaudan päällä kasvaa tiheästi puustoa. Ympäröivä alue on varttunutta mäntymetsää, alueen maaperä on moreenia.

Bilund 2022: Tervahaudan todettiin olevan vuoden 2020 inventointiin perustuvan muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen. Tervahaudan keskellä, kuopan pohjalla, oli nyt hautaristin kaltainen, laudasta tehty ja valkeaksi maalattu risti. Sen keskellä oli merkitty henkilön nimi sekä ilmeisesti syntymä- ja kuolinaikoja tarkoittavat päivämäärät ”5.7.1940 – 1.12.2021”. Jälkimmäisestä päivämäärästä päätellen risti on sijoitettu paikalle vuoden 2020 inventoinnin jälkeen. Vaikka risti on uusi, sen yläsakara oli jo pudonnut ristin juurelle, koska yläsakaran poikkipuuhun kiinnittävät puutapit olivat katkenneet. Muuten tervahaudassa ja sen ympäristössä metsämaastossa ei havaittu jälkiä, joiden voisi olettaa syntyneen vuoden 2020 inventoinnin jälkeen. Kohteen rajaus muinaisjäännösrekisterin kartassa on sopiva, eikä siihen ehdoteta muutoksia. Rajaus sisältää jonkin verran maastoa tervahaudan vallin ulkopuolella lännessä siten, että tällä puolella olevan halssin edusta sisältyy rajaukseen. Kohteen muinaisjäännösrekisterissä oleva piste (N 7120673 E 446561) osuu noin 5 m rinnevarjosteessa näkyvästä tervahaudan keskipisteestä lounaaseen.

Muinaisjäännökset 8 Siikalatva Paskokangas ja 29 Siikalatva Paskokangas 2 rajattu punaisella, voimajohdolinja vihreällä.

Vasemmalla tiheää pensaikkoa kasvava tervahauta näkyy taustalla tien takana. Kuvattu koilliseen. Oikeanpuoleisessa kuvassa on tervahaudan keskelle vuoden 2020 inventoinnin jälkeen pystytetty risti. Ristin yläsakara on pudonnut maahan ristin juurelle. Kuvattu länteen. Kuvat: Antti Bilund.

12 Kärsämäki Puolivälinmäki

Mjtunnus: 1000037650
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7092547 E 431191

Etäisyys linjasta: N. 85 m itään.

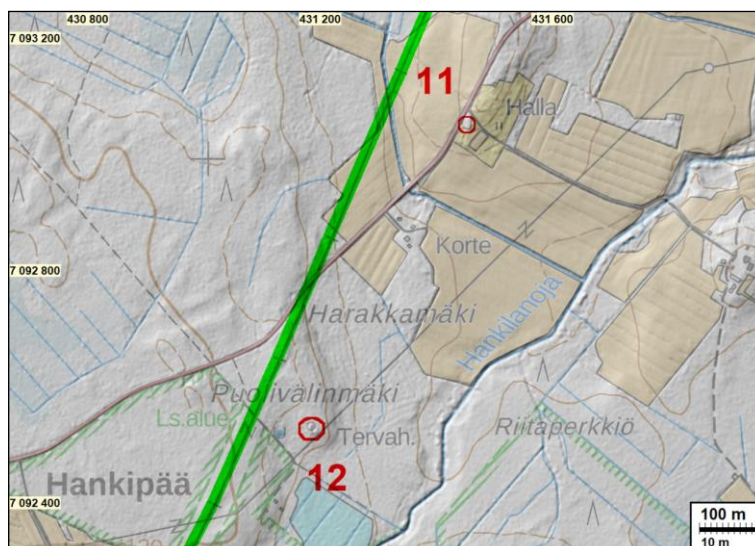
Tutkimukset: H.-P. Schulz inventointi 2013, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Matala rehevähkö kangas vanhan maalaismaiseman keskellä, tiheä, nuori kuusikko, paikoitellen keto- ja vanhoja pihakasveja. Hauta sijaitsee kankaan kaakkoislaidalla sähkölinjan vieressä, läpimitta valli mukaan lukien 16 m, kuopan halkaisija 9 m ja syvyys 1,3 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, pituus 6 m ja syvyys 1,3 m, sortunut. Haudan päällä kasvaa tiheä kuusikko.

Poutiainen 2022: Paikka tarkastettiin v. 2022 inventoinnin yhteydessä. Ei lisäystä tai muutosta Muinaisjäännösrekisterin kuvaukseen.

Kärsämäki Puolivälinmäki, tervahauta.

Muinaisjäänös 12 Kärämäki Puolivälinmäki rajattu punaisella. Löytöpaikan 11 Kärämäki Halla-aho koordinaattipiste ympyröity punaisella – kivesine on löytynyt jostain Hallan (Halla-ahon) pelloilta, tarkemmin tuntemattomasta paikasta, pisteestä muutaman sadan metrin säteellä. Voimajohtolinja vihreällä.

17 Vaala Heinioja

Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: kiinteä muinaisjäänös (SM)

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat lkm 2

Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7159863 E 482877 (kaakkoisemman tervahaudan koordinaatit)

Etäisyys linjasta: N. 160 m kaakkoon.

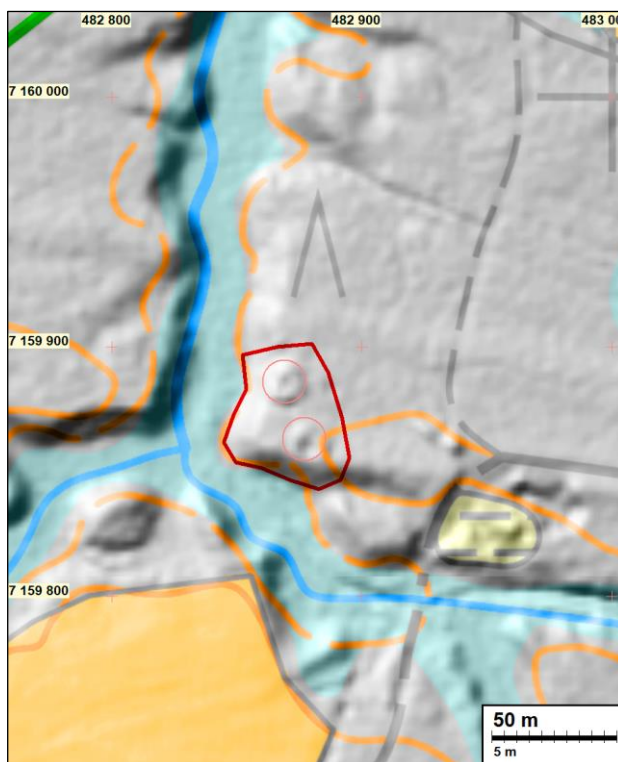
Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Sepänmaa 2022:* Paikalla on kaksi tervahautaa, keskikohdat noin 30 m toisistaan.

Kaakkoisempi tervahauta on halkaisijaltaan noin 15 m ja siinä on selvä kaksoisvalili. Halssi osoittaa lounaaseen.

Luoteisempi tervahauta (N 7159886 E 482869) on halkaisijaltaan noin 12 m ja sen halssi osoittaa länteen.

Molemmat sijaitsevat jyrkkärinteisen puronuoman laella, hyvin tiheässä sekametsässä. Heti niiden itäpuolelle on hiljattain (ilmeisesti noin vuoden sisällä) raivattu uudispelto (peltoa ei näy vielä joulukuun 2022 Maanmittauslaitoksen karttapohjilla). Pellon reuna rajoittuu aivan tervahautojen itälaidalle, raivaus ei vaikuta juurikaan tuhonneen rakenteita.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä kartan vasemmassa yläkulmassa. Tervahaudat ympäröity vaaleanpunaishalla.

Vasemmalla kaakkoisempi tervahauta, itään. Oikealla luoteisempi tervahauta, pohjoiseen.

Tervahaudat rajoittuvat uudispeltoon. Itään.

18 Siikalatva Lehmineva

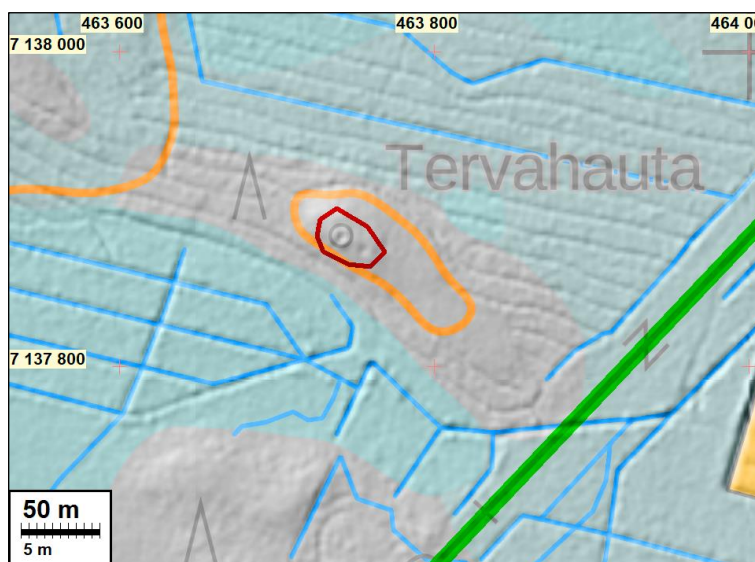
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7137883 E 463743

Etäisyys linjasta: N. 160 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahauta valleineen on pohja-alaltaan pyöreähkö, pohja laakea, vallit ovat selvät ja noin syvyys 0,5 m korkeat. Tervahaudan pohjalla on nelimäinen, jyrkkäreunainen ja tasapohjainen kuoppa, laajuus 2 x 2 m, syvyys 0,5 m. Kuopan kairanäytteessä oli nokista hiekkaa, vallissa hiiltä. Halssi on suolle lounaaseen. Maasto on mäntykangasta.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Siikalatva Lehmineva tervahauta.

19 Siikalatva Jyljänkangas

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7136643 E 462845

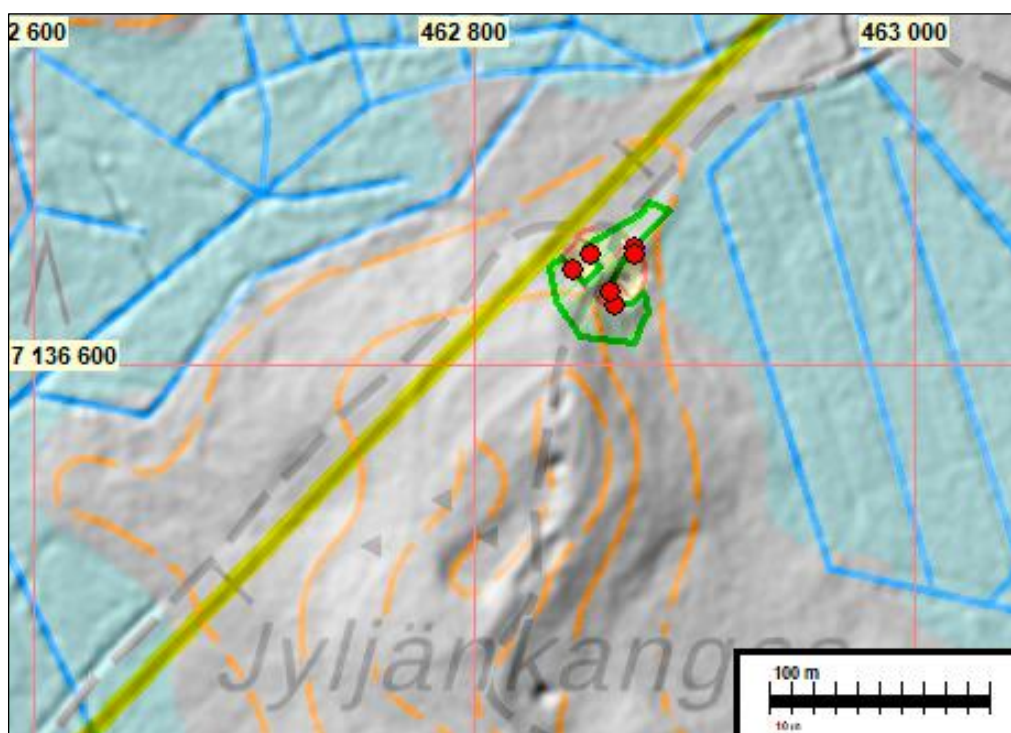
Etäisyys linjasta: Linjan alla.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Poutiainen & Sepänmaa 2022:* Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Jyljänkankaan koillisosassa hiekkakuoppa-alueen ja sen poikki menevän metsäautotien kahden puolen.

Paikalla on kaksi koilliseen ja itään aukeavaa hiekkaista tasannetta noin 102,5 ja 105 m mpy korkeustasolla. Yläpuoliset tasot ovat pääasiassa kivikkoisia ja / tai karkeaa soraa. Kvartseja löytyi useasta kohdasta molemmilta tasanteilta, hiekkakuoppien leikkauksista ja teiden pinnoilta. Alueelle kaivettiin muutamia koekuoppia, mutta niistä ei löytöjä tullut. Maaperä on hiekkaa. Soranotto on rikkonut asuinpaikka-alueita pahoin. Molemmilla tasanteilla on kuitenkin jäljellä myös ehjää maaperää, minkä perusteella osa asuinpaikasta lienee säilynyt.

Huom! Hiekkakuopat vaikuttivat olevan edelleen käytössä, joten muinaisjäännöksen viimeiset jäänteet saattavat olla tuhoutumisuhan alaisia.

Kivikautisen asuinpaikan löytöjen ja maaston topografian perusteella arvioitu raja-alue vihreällä viivalla ja rasteroinnilla. Inventoinnissa havaitut kvartsi-iskosten löytöpaikat merkitty punaisilla palloilla. Voimalinja keltaisella.

Kvartsi-iskoksia löytyi hiekkakuopan leikkauksista.

Vasemmalla asuinpaikan kaakkoisosaa pohjoiseen. Etualalla saattaa olla vielä säilynyttä asuinpaikka-aluetta. Oikealla yleiskuva alueesta, lounaaseen. Kvartsi-iskoksia löytyi taustalla keskellä olevan tien molemmin puolin olevien hiekkakuoppien leikkauksista sekä etualalla vasemmalla olevan männyn tyveltä.

20 Siikalatva Kejolankangas

Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat lkm 2

Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7131039 E 457275

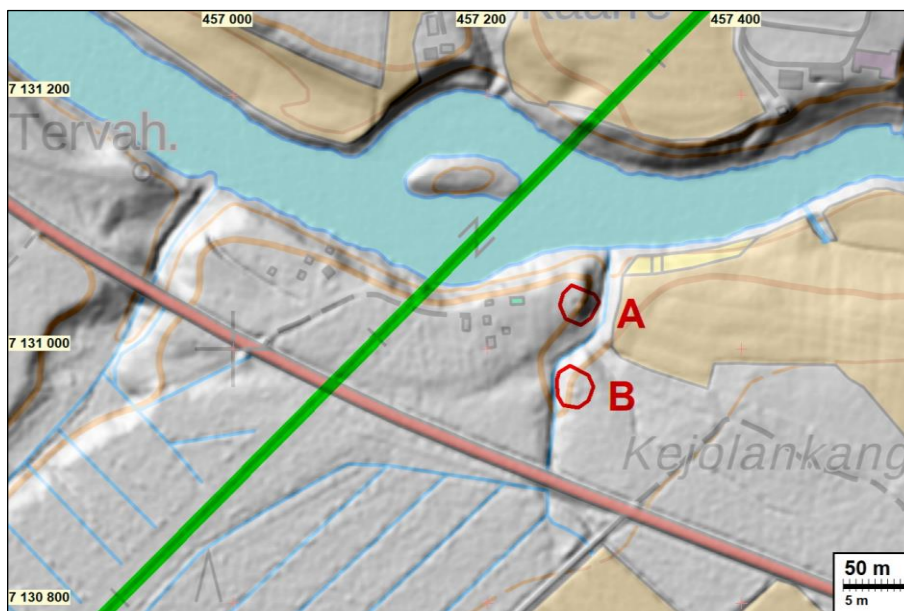
Etäisyys linjasta: N. 80 m kaakkoon.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Sepänmaa ja Poutiainen 2022:* Kaksi tervahautaa noin 60 m etäisyydellä toisistaan, puro välissä.

Alakohde a: N 7131039 E 457275. Tervahauta. Purouoman törmän päällä. Valleineen noin 14 m, halssi itään. Pusikkoista hiekkapohjaista maata.

Alakohde b: N 7130969 E 457269. Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle loivasti syvenevä, laakea, syvyys n. 1 m, halkaisija valleineen 10 m. Vallin korkeus puolisen metriä. Kairanäytteessä oli hiiltä. Halssi on puron puolella eli lännen suunnalla. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia.

Muinaisjäännöksen kaksi alakohdetta (a ja b) rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Vasemmalla luoteisempi tervahauta (alakohde a) rinteen laella, oikealla kaakkoisempi tervahauta (alakohde b).

21 Kärämäki Rimpineva

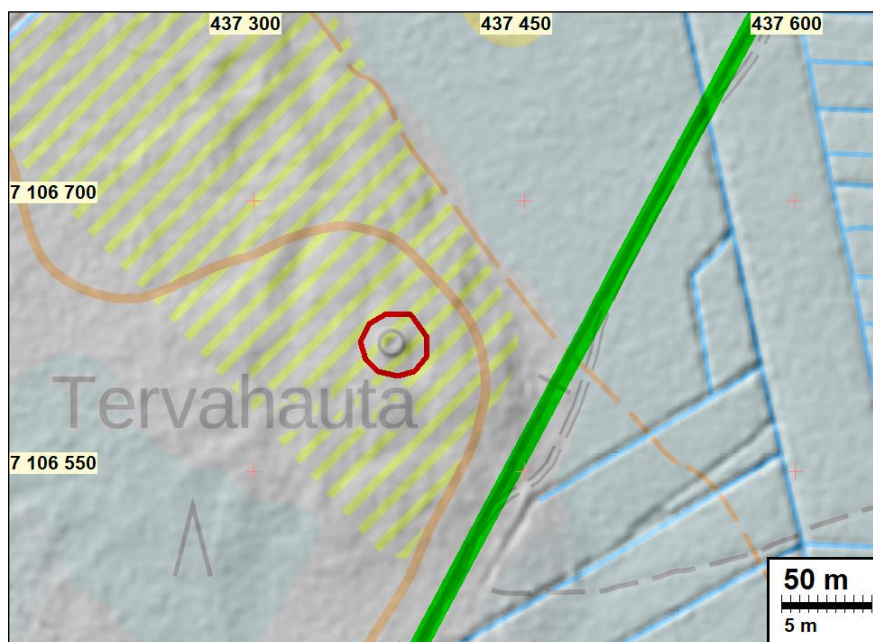
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7106628 E 437372

Etäisyys linjasta: N. 70 m länteen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle loivasti syvenevä, laakea, syvyys vajaan metrin, halkaisija valleineen 14 m. Vallin korkeus puolisen metriä. Kairanäytteessä oli hiiltä. Tervahaudan valli on rikkoutunut metsänhakkuiden yhteydessä ja se on vesaikon peitossa. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

22 Kärsämäki Mäenpää

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

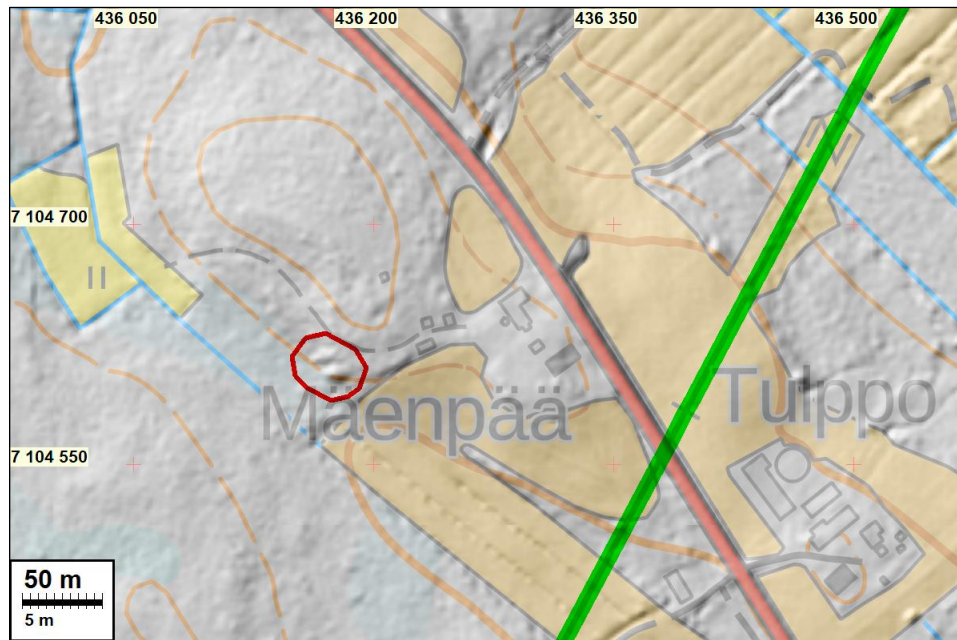
Koordin.: N 7104612 E 436173

Etäisyys linjasta: N. 180 m länteen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahauta. Alkuperäinen pohjanmuoto on pyöreähkö, halkaisija noin 18 m. Keskusta on laakea ja matala. Vallin korkeus on alarinteessä 1,5 m, ylärinteessä puolisen metriä. Runsaasti hiiltä. Tervahaudan päälle on pystytetty vaja tai kevyt karjasuoja. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia. Tervahauta sijaitsee Mäenpään tilan länsipuolella, noin 160 m Pyrrönperäntiestä länteen.

Tästä muutama kymmentä metriä luoteeseen (N 7104651 E 436133) on kellarin jäännös ihmistekoisien kumpareen keskellä. Pyöreähkön kumpareen halkaisija noin 8 m. Kellarin laajuus 3,5 x 2 m ja syvyys noin 1 m. Kellarin seinät on ladottu luonnonkivistä, näkyvissä 4 kivikertaa. Kellarissa on osittain maatuneita puurakenteita. Kellarin jäännös on ainakin viimeisiltä käyttövaiheiltaan nykyaikainen - ei muinaisjäännös tai muu suojelukohde.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Vasemmalla: Kärsämäki Mäenpää, kellari. Oikealla: Kärsämäki Mäenpää tervahauta.

Kärsämäki Mäenpää tervahauta.

23 Haapajärvi Tervakangas

Mjtunnus: 1000045081

Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

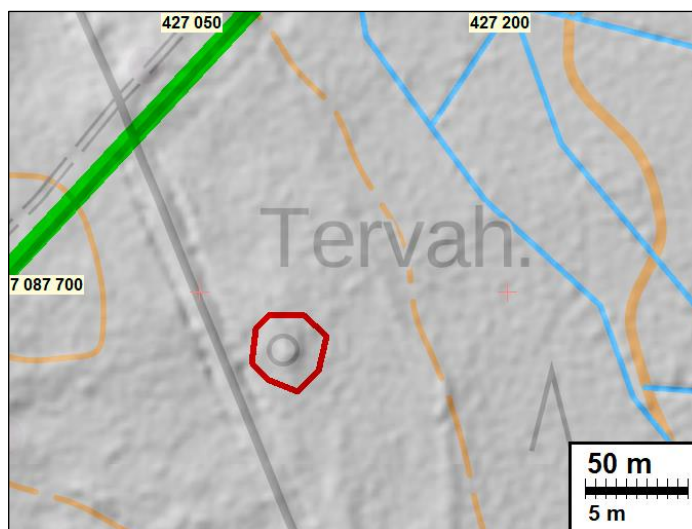
Koordin.: N 7087677 E 427097

Etäisyys linjasta: N. 105 m kaakkoon.

Tutkimukset: H.-P. Schulz inventointi 2021, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Tervakankaan Lemppaannevaa kohti viettävässä kaakkoisrinteessä sijaitsee tervahauta. Sen läpimitta on 13 m, kuopan läpimitta on 4 m, ja halssi on suunnattu koilliseen. Ympäristö on harvaa mäntyä ja kuusta kasvavaa tuoretta kangasta.

Poutiainen 2022: Tervahauta tarkastettiin v. 2022 inventoinnissa. Ei lisättävää Muinaisjäännösrekisterin kuvaukseen.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Kärsämäki Tervakangas tervahauta.

24 Haapajärvi Kontiomäenrämee

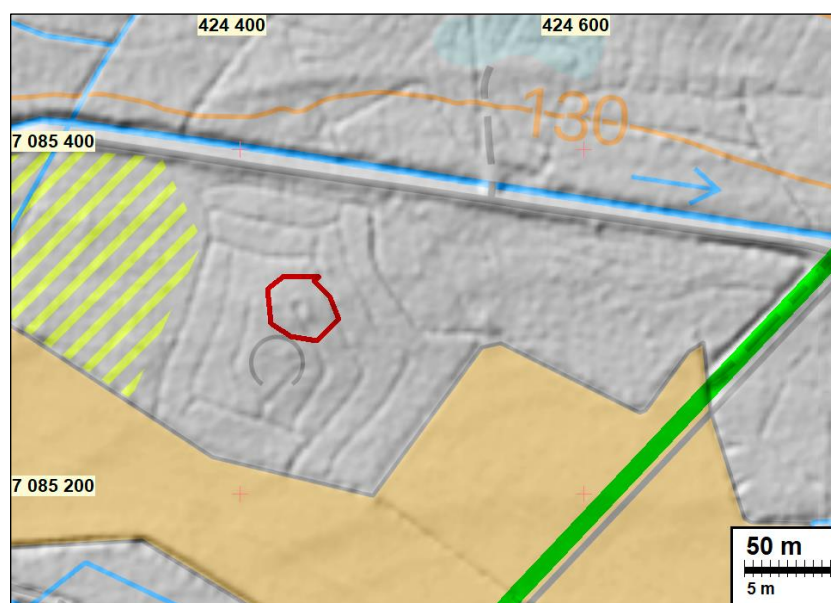
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7085312 E 424438

Etäisyys linjasta: N. 190 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Sepänmaa 2022:* Viistovalomallinnoksen mukaan vaikuttaa, että paikalla on selvä tervahauta. Maastotarkastuksessa ilmeni, että tiheässä nuoressa kuusikossa on metsäaurauksen tuhoaman tervahaudan jäänteitä. Paikan päällä tervahaudan rakennetta ja kokoa ei pysty hahmottamaan, mutta viistovalomallinnoksen perusteella se on ollut läpimitaltaan ilmeisesti noin 10 m. Tervahauta on lähes täysin tuhoutunut.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Lähes tuhoutuneen tervahaudan aluetta pusikoituneessa nuoressa kuusimetsässä.

25 Haapajärvi Isoaho

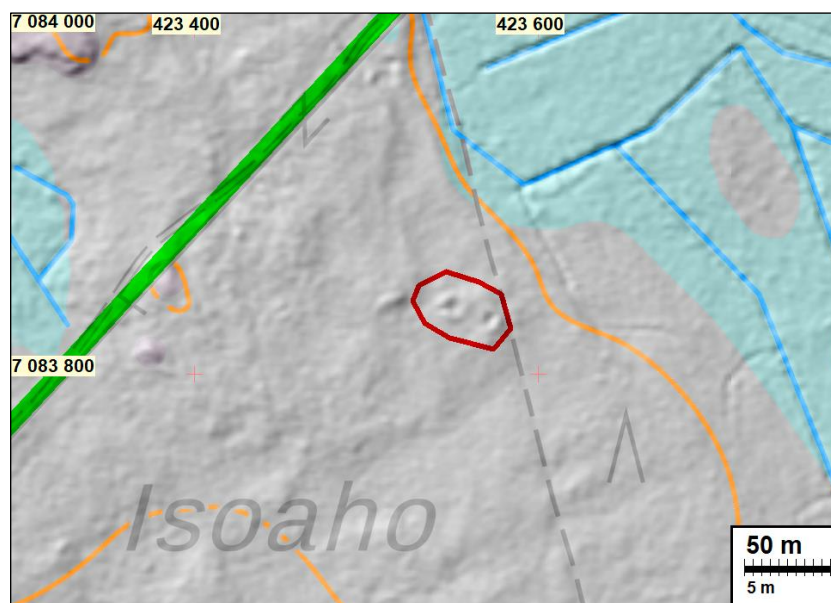
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7083836 E 423553

Etäisyys linjasta: N. 115 m itään.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö, loivasti keskustaan viettävä syvyys n. 1 m, halkaisija valleineen 12 m. Epäselvät, matalat vallit. Kairanäytteessä oli runsaasti hiiltä. Halssi on lounaaseen. Maasto on nuorta mäntyä ja koivua kasvavaa hiekkakangasta.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Haapajärvi Isoaho tervahauta.

27 Siikalatva Karkulehto

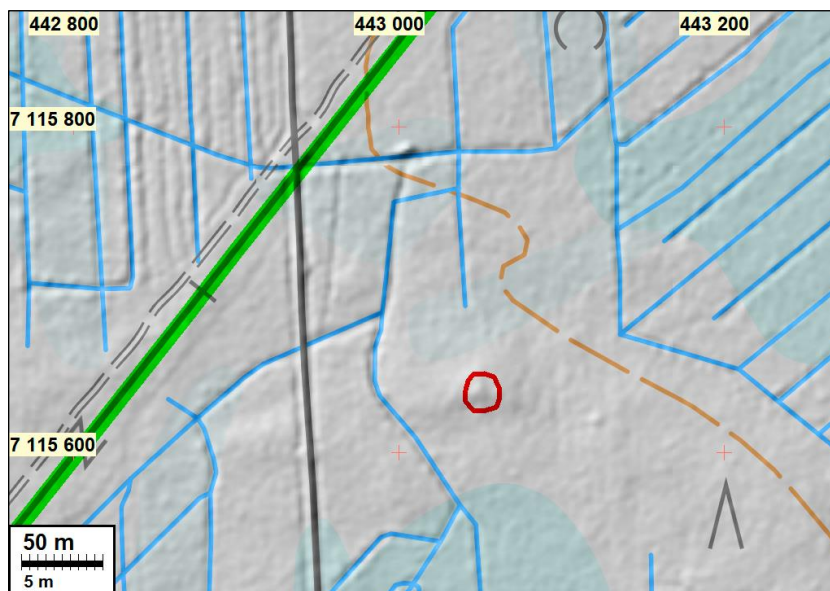
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7115635 E 443049

Etäisyys linjasta: N. 165 m itään.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Hemminki (& Jussila) 2022:* Kohde on keskikokoinen tervahauta laskukuoppineen. Haudan reunat ovat haudan pohjalta noin 1,5 metrin korkeudessa ja reunat noin puolen metrin paksuiset. Tervahauta on halkaisijaltaan ulkoreunoista noin 7 metriä. Kohde sijaitsee läheiseltä metsätieltä noin 100 metriä itään, suolta nousevalla tiheäkasvuisella kankaalla.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Tervahauta kuvattuna itään. Kuva: Ville Hemminki.

28 Siikalatva Keippelö

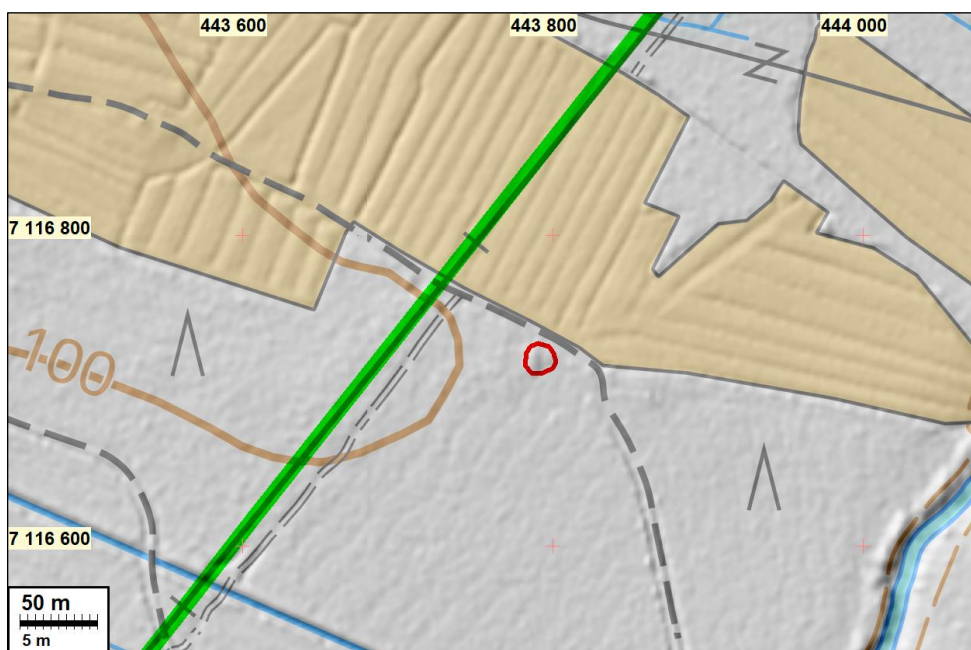
Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahaudat
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7116717 E 443790

Etäisyys linjasta: N. 85 m kaakkoon.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Bilund 2022:* Kohde sijaitsee hiekkamoreenikankaalla metsämaastossa. Maasto lähialueella on yleensä lähes tasaista, mutta tervahauta on noin 20 m läpimittaisen ja noin metrin ympäristöstään kohoavan kumpareen itäosassa. Runsaan kymmenen metrin päässä pohjoisessa on pellon reuna, jossa kulkee tilustie. Noin 80 m päässä länsiluoteessa on voimajohtolinja. Keippelön talo, josta tilustie tulee, on noin 600 m päässä samassa suunnassa. Tervahauta on pieni, kuopan läpimitta vallin harjalta toiselle on vain noin 5 m. Kuoppa on muodoltaan laakea, syvyys enimmillään noin 70 cm. Valli on matala, korkeimmillaan noin 50 cm kaakossa, missä maan pinta laskee nopeammin kuin pohjoisessa ja lännessä. Halssi suuntautuu itään. Laskukuopan pituus on noin 4 m, suurin leveys 1,5 m ja syvyys 1 m. Laskukuoppa avautuu kumpareen rinteeseen.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Vasemmalla etualalla tervahaudan vallia ja keskellä kuoppa. Haudan keskipiste on vähän lähempänä olevasta muurahaiskeosta oikealle. Sen takana näkyy vallissa painuma halssin kohdalla. Oikeanpuoleisessa kuvassa on tervahaudan halssimännyn ja lähempänä olevan muurahaiskeon vasemmalla puolella. Etualalla oikealla on tervanlaskukuoppa. Taaempänä näkyy toinen muurahaiskeko haudan kuopan pohjoisosassa. Kuvattu luoteeseen. Kuvat: Antti Bilund.

29 Siikalatva Paskokangas 2

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat hiilimiilu
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7120688 E 446893

Etäisyys linjasta: N. 60 m itään.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Hemminki (& Jussila) 2022:* Kohde on noin 8 x 5 metriä ja ympäröivästä kaivannosta noin 1,5 metriä korkea hiilimiilu. Kohteen ympärillä on kaivanto, josta miiluun on ilmeisesti otettu täyttömaa. Kohteen päällä tehdyissä kairauksissa havaittiin tasainen ja hyvin tiivis hiilikerros. Hiilimiilu on ilmeisesti jätetty tyhjentämättä ja on säilynyt täytenä. Kohteen päällä on pyöreä kaivanto. Kohde sijaitsee kuivalla hiekkakankaalla läheisestä metsäautotiestä noin 70 metriä kaakkoon.

Kartta esitetty kohteen [8 Siikalatva Paskokangas](#) kuvauksessa.

Vasemmalla tasaisessa kangasmaastossa kumpareena näkyvä hiilimiilu kuvattuna itään. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkyy etualalla miilun ympärillä oleva kehämäinen kaivanto. Taustalla näkyy metsässä vaaleampana alueena voimajohtolinjan aukea. Kuvattu länteen. Kuvat: Ville Hemminki.

30 Siikalatva Lähdeneva

Mjtunnus: 1000039896
Status: kiinteä muinaisjäänös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7121607 E 447878

Etäisyys linjasta: N. 255 m kaakkoon.

Tutkimukset: J. Itäpalo inventointi 2020, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

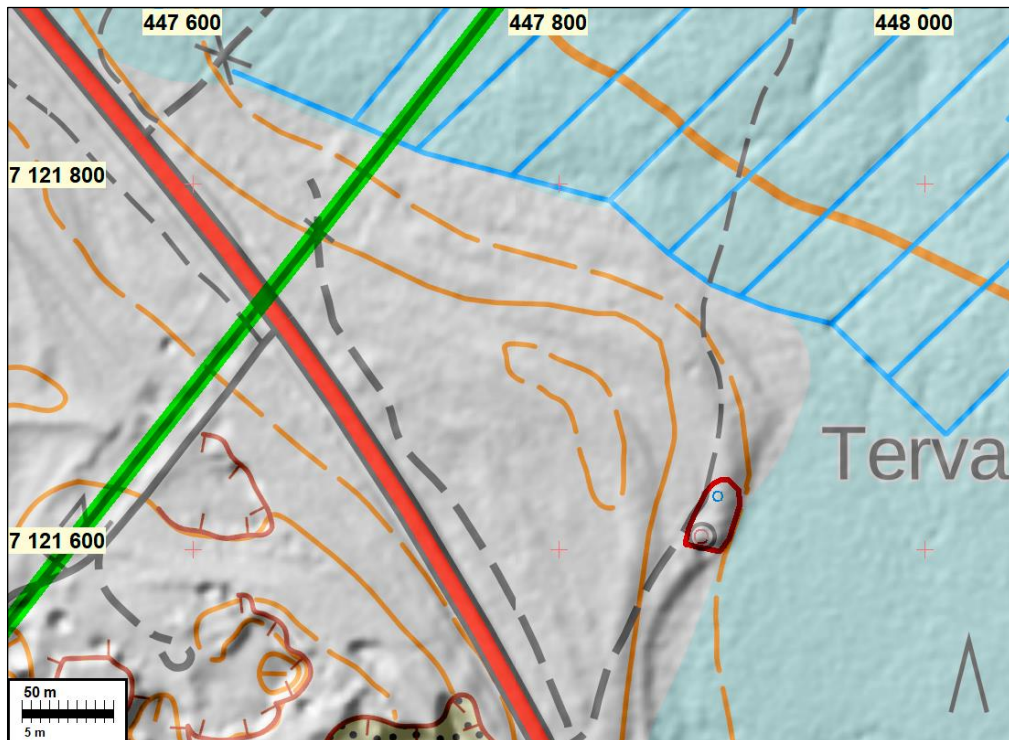
Kuvaus: *Muinaisjäänösrekisteri:* Piippolan keskustasta n. 4,8 km luoteeseen kantatien 88 itäpuolella Lähdenevalle melko jyrkästi laskevan kankaan reunalla. Tervahauta on n. 18 m halkaisijaltaan, sen eteläpuolella on iso maakuoppa, missä on rakennusjätettä. Alueen puusto on varttunutta harvaa mäntymetsää.

Bilund 2022: Kangasmaastoa lisäamentien ja Lähdenevan välissä tarkastettiin 200 metrin etäisyydelle linjasta kaakkoon. Alueella on asumuspainanteita muistuttavia kuoppia, mutta koekuopissa ja kairauksissa niissä ei havaittu merkkejä muinaisjäänöksistä. Lähdenevan reunalla olevan törmän päällä ollut tuore, äestetty hakkuuaukio ulottui pohjoisessa Lähdenevalle menevän metsäautotien varrella suon reunaan, juuri 200 m päähän linjasta (N7121730 E 447880). Äestysjälkiä tämän aukean pohjoispäässä tarkastettiin. Kivikautiselle asutukselle erittäin sopivasta sijainnista huoli-matta asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ei havaittu. Palattaessa metsäautotietä takaisin maantien varteen havaittiin metsäautotien varressa äestyksessä rikkoutunut tulisijan jäännös, joka sijaitsee jonkin verran yli 200 m päässä inventoitavasta linjasta. Se on todennäköisesti lähellä olevaan, vuonna 2020 inventoinnissa dokumentoituun tervahautaan liittyvä tervapirtin kiuas, jota ei aikaisemmassa inventoinnissa ole huomattu.

Tulisijan jäännöksen etäisyydeksi mitattiin askelmitalla 16 m tervahaudan vallin laesta (GPS-sijainti N 7121629 E 447887). Palanutta kiveä, hiiltä ja nokista maata havaittiin äestyksessä levinneenä useiden metrien läpimittaiselle alueelle. Maaperässä havaittiin myös palanutta ja palamatonta piitä (todennäköisesti tuluspiitä) sekä palanutta luuta (muun muassa useiden senttimetrien pituinen pala keskikokoisen nisäkkään kylkiluuta, löytöjä ei kerätty talteen). Tulisijan jäännöksen ehjänä säilyneiden osien perusteella sen halkaisija ennen äestystä on ollut noin kaksi metriä ja korkeus vähintään 40 cm. Kyseessä näyttää olleen kiuasmaisen tulisijan jäännös, todennäköisesti tervapirtin kiuas. Kohteen rajausta ehdotetaan laajennettavaksi pohjoiseen siten, että myös tulisijan jäännös sisältyy siihen.

Itse tervahauta on vuoden 2020 inventointiin perustuvan muinaisjäänösrekisterin kuvauksen mukainen. Tervahaudan länsipuolella kulkevan metsäautotien itäpuolelta on kuitenkin hakattu vuoden 2020 inventointiraportin kuvassa (s. 24) tervahaudan ympärillä kasvava mäntymetsä. Tervahauta on merkitty maastoon seipäisiin

sidotuilla punaisilla nauhoilla, eikä äestys ole ulottunut tervahaudan alueelle. Tervahauta ei siis ole vaurioitunut äestyksessä.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä. Vaaleanpunaisella ympyröitynä tervahaudan paikka, sinisellä tulisijan jäännös.

Vasemmalla tervahauta kuvattuna itään ja taustalla Lähdeneva. Metsä tervahaudan ympäristöstä on hakattu vuoden 2020 inventoinnin jälkeen. Oikeanpuoleisessa kuvassa on näkymä tervahaudan itävallilta pohjoiseen. Etualalla on tervahaudan halssi. Taustalla oleva hakkuuaukea on äestetty, mutta tervahauta on säilynyt ehjänä. Kuvat: Antti Bilund.

Vasemmalla äestettyä hakkuu-aluetta ja etualalla äestyksessä hajonnut tulisija, todennäköisesti tervapirtin kiukaan jäännös. Tervahauta on kuvan keskellä. Kuvattu etelään. Oikeanpuoleisessa kuvassa on sama hajonnut tulisijan jäännös kuvattuna koilliseen. Taustalla näkyy Lähdeneva. Kuvat: Antti Bilund.

Vasemmalla äestyksessä hajonnut tervapirtin kiuas kuvattuna luoteeseen. Oikeanpuoleisessa kuvassa on äestysjäljissä havaittuja tulisijan käyttöön liittyviä löytöjä löytöpaikallaan maassa. Mitan kärjen alapuolella on pätkä keskikokoisen nisäkkään kylkiluusta. Luu on palanut. Sen ja mitan kärjen välissä on pala vaaleaa tuluspiitä. Kuvat: Antti Bilund.

31 Siikalatva Otanaho

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahauta
Ajoitus: historiallinen

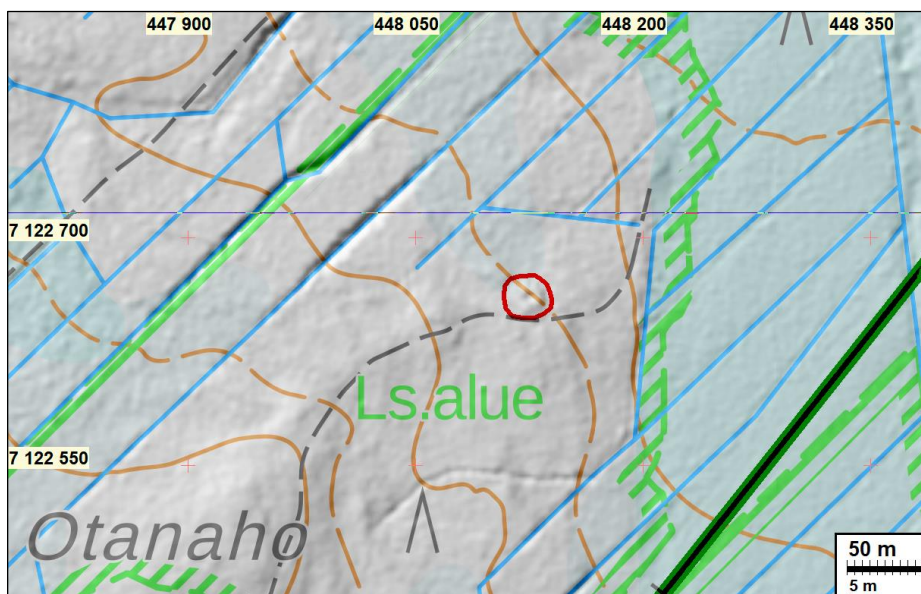
Koordin.: N 7122661 E 448125

Etäisyys linjasta: N. 175 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Hemminki (& Jussila) 2022:* Kohde on tyypillinen suhteellisen suuri tervahauta las-kukuoppineen. Haudan reunat ovat pohjalta noin kolmen metrin korkeudessa ja yli metrin paksuiset. Tervahauta on halkaisijaltaan ulkoreunoista noin 14 metriä. Tervahaudan ympäristössä on useita muita kaivantoja ja kumpuja todennäköisesti

kohteeseen liittyen. Kohde sijaitsee luonnonsuojelualueella tiheässä metsikössä alueella kulkevan polun varrella.

Muinaisjäännös rajattu punaisella, voimajohtolinja tummanvihreällä.

Kaivelujälkiä ja esiin noussutta hiiltynyttä puuta tervahaudassa. Kuva: Ville Hemminki.

32 Siikalatva Heteneva 1

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahauta
Ajoitus: historiallinen

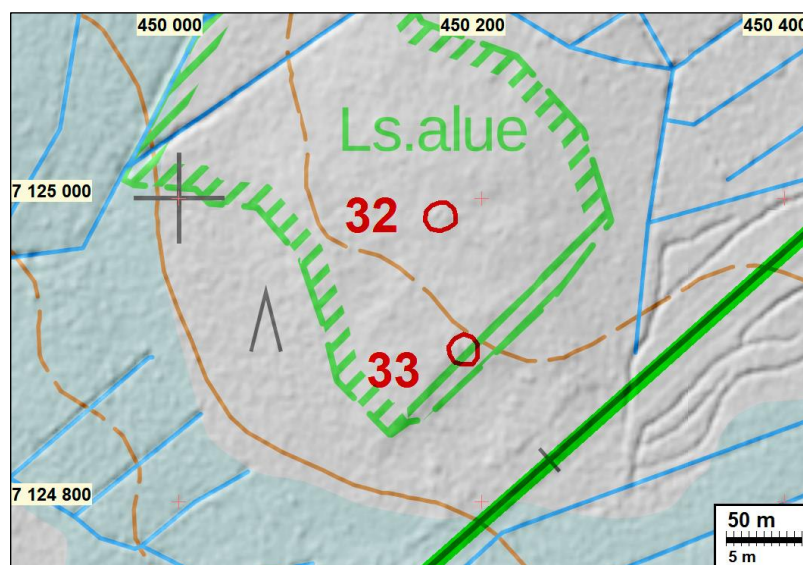
Koordin.: N 7124988 E 450173

Etäisyys linjasta: N. 170 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: Hemminki (& Jussila) 2022: Kohde on tyypillinen keskikokoinen tervahauta laskukuoppineen. Haudan reunat ovat haudan pohjalta noin kahden metrin korkeudessa ja reunat ovat yli metrin paksuiset. Tervahauta on halkaisijaltaan ulkoreunoista noin

9 metriä. Kohde sijaitsee luonnonsuojelualueella hyvin tiheässä metsässä läheiseltä soiselta sähkölinjalta nousevalla kankaalla. Tervahauta on noin 80 metriä toisesta alueen tervahaudasta pohjoiseen.

Muinaisjäännökset 32 Siikalatva Heteneva 1 ja 33 Siikalatva Heteneva 2 ympäröity punaisella, voimajohdolinja vihreä viiva kuvan oikeassa alareunassa (kohteita ympäröi luonnonsuojelualue, joka merkitty vihrein poikkiviivoin).

Tervahauta kuvattuna luoteeseen. Kuva: Ville Hemminki.

33 Siikalatva Heteneva 2

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7124901 E 450188

Etäisyys linjasta: N. 80 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Hemminki (& Jussila) 2022:* Kohde on tyypillinen keskikokoinen tervahauta laskukuoppineen. Haudan reunat ovat haudan pohjalta noin kahden metrin korkeudessa ja reunat ovat yli metrin paksuiset. Tervahauta on halkaisijaltaan ulkoreunoista noin 9 metriä. Kohde sijaitsee luonnonsuojelualueella hyvin tiheässä metsässä läheiseltä soiselta sähkölinjalta nousevalla kankaalla. Tervahauta on noin 80 metriä toisesta alueen tervahaudasta etelään.

Kartta esitetty kohteen [32 Siikalatva Heteneva 1](#) kuvauksessa.

Vasemmalla tervahauta kuvattuna länteen. Oikeanpuoleisessa kuvassa sama kuvattuna pohjoiseen. Kuvat: Ville Hemminki.

Muu kulttuuriperintökohde

26 Siikalatva Ruonasenaho

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
Tyyppi: maarakenne kellari?
Ajoitus: historiallinen

Koordin.: N 7114028 E 441473

Etäisyys linjasta: N. 60 m luoteeseen.

Tutkimukset: T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

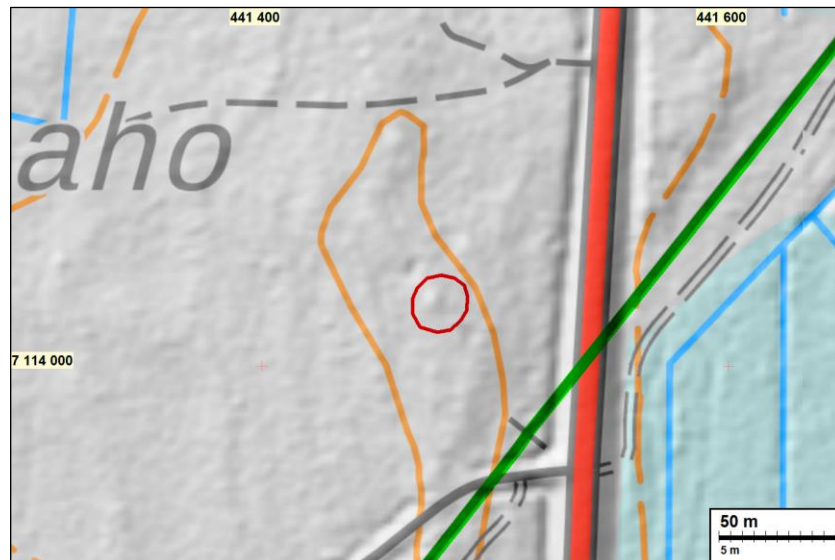
Kuvaus: *Bilund 2022:* Kohde sijaitsee hiekkamoreenikankaalla metsämaastossa. Paikka on hyvin loivapiirteisen, pohjoisesta etelään puolisen kilometriä pitkän ja runsaat sata metriä leveän harjanteen laella. Lähialueella on kuivaa, mäntyvaltaista metsää kasvavaa maastoa. Maan pinnan laskeutuksessa maasto muuttuu kauempana vähitellen paksuturpeiseksi, osittain soistuneeksi kankaaksi. Valtatie 4 on 60 m päässä idässä. Noin sadan metrin päässä kaakossa on risteys, jossa siltä eroaa länteen Sukkasalontie. Voimajohtolinja on kohteesta 70 m kaakkoon, sen ja risteyksen välissä.

Kohde on maarakenne, jossa on maavallien ympäröimä, huoneen kaltainen, likimain suorakulmainen tila. Sen päästä avautuu vallin läpi noin metrin levyinen ovi-aukko etelälounaaseen. Rakenne on maahan kaivetun kellarikuopan kaltainen, mutta sisätilan pohja on ympäröivän maan pinnan tasolla. Valleihin käytetty maaines ei siten ole peräisin paikalle kaivetusta kuopasta. Maa on todennäköisesti

otettu noin 15 m päässä luoteesta ja 20 m päässä kaakossa olevista noin kymmenen metrin läpimittaisista ja puolen metrin syvyisistä kaivannoista, jotka näyttävät vanhoilta, sammaloituneilta hiekkakuopilta. Silmämääräisesti arvioiden kaivannoista poistetun maa-aineksen määrä näyttäisi olevan samaa suuruusluokkaa kuin rakenteen maavalleihin tarvittu.

Maarakenteen sisällä oleva tila on noin kolme ja puoli metriä pitkä ja kaksi metriä leveä. Tilaa ympäröivä valli on runsaan metrin korkuinen. Vallin laen leveys on noin metrin. Vallin rinteet laskevat melko jyrkkinä, ulkopuolella jonkin verran loivempina kuin sisätilassa. Koko rakenteen läpimitta on lounaasta koilliseen runsaat kymmenen metriä ja luoteesta kaakkoon vajaat kymmenen metriä. Sisätilan seinämät ovat jonkin verran sortuneet, mutta ovat kuitenkin jyrkemmät kuin vallin ulkorinne, joten näyttää mahdolliselta, että niissä on tai on ollut jonkinlainen seiniä tukeva rakenne. Tätä tutkittiin maaperäkairalla. Kiviä tai muuta kovaa rakennetta ei havaittu, eikä puurakenteestakaan saatu selviä havaintoja. Myöskään tilan päällä olleesta kattorakenteesta ei havaittu mitään jäänteitä, vaikka sellainen hyvin todennäköisesti on ollut olemassa. Sisätilaan johtavassa oviaukossa havaittiin sammalikossa suuri rautainen sarana, joka ilmeisesti on peräisin aukossa olleesta ovesta (ei otettu talteen). Sarana ei näytä teolliselta valmisteelta, vaan sepän takomalta. Saranan tapiosassa oli noin 20 cm pituinen piikki, jolla se kiinnitetään seinään, ja alhaalla reikä naulaa varten. Lähes 30 cm pitkän lattaraudasta tehdyn lehtiosan tyvi oli kierretty tapin ympärille. Lehdessä oli kolme naulanreikää oveen kiinnittämistä varten. Reikiin oli jäänyt yhteensä viisi erikokoista tehdasteikoista naulaa. Naulojen kotkauksesta päätellen sarana on ollut kiinnitettynä oveen, jonka paksuus on ollut runsaat viisi senttimetriä. Yhdessä naulassa oli vielä kiinni pala puuta, mutta muita jäännöksiä ovesta ei havaittu. Oviaukon itäreunalla, likimain kohdassa, johon ovi on todennäköisesti ollut kiinnitettynä, oli runsaasti lahonnutta puuta, mutta mahdollisesti paikalla olleen puurakenteen laadusta ei enää saanut selvää.

Saranan ja puujäänteiden perusteella rakenne on ollut käytössä 1900-luvulla, eikä ole muutenkaan syytä olettaa, että se olisi tätä vanhempi. Paikalla tai lähiympäristössä ei 1800-luvun puolivälin pitäjänkartan mukaan ole mitään muuta kuin metsää. Vanhimmassa vuoden 1953 peruskartassa kankaalla risteilee poluiksi merkityjä vanhempia kulku-uria, mutta myös valtatie on jo merkitty kartalle valmiina tienä nykyisen linjauksen mukaisesti. Koska paikalla ei ole jälkiä asutuksesta tai viljelystä, kohde liittyyneen johonkin lyhytaikaisempaan 1900-luvulle ajoittuvaan toimintaan paikalla. Kyseessä voi olla esimerkiksi metsätyömaa (vaikka kämpän jäänteitä tai muutakaan tähän viittaavaa ympäristössä ei havaittu) tai valtatie rakentamiseen liittyvä tietyömaa, joka edellä mainitun peruskartan perusteella todennäköisesti ajoittuu jo vuosisadan alkupuolelle.

Kohde rajattu punaisella, voimajohtolinja vihreällä.

Vasemmalla maarakenne, jonka keskellä on vallin ympäröimä tila, ja etualalla vasemmalla siitä ulos johtava oviaukko. Kuvattu pohjoiseen. Oikeanpuoleisessa kuvassa on sama rakenne kuvattuna ulkopuolelta lounaaseen. Vallin ulkoreuna on loiva verrattuna sisäreunaan. Vallin muodostaman kumpareen keskellä on rakenteen sisätila, joka ei ulotu ympäröivän maan pinnan alapuolelle. Kuvat: Antti Bilund.

Vasemmalla maarakenne ja edessä oikealla siitä ulos johtava oviaukko. Kuvattu koilliseen. Oikeanpuoleisessa kuvassa oviaukon itäreunalta sammalikosta löytynyt suurikokoinen sarana. Lehtiosan keskimmissä reiässä olevassa naulassa on vielä kiinni puuta. Kuvat: Antti Bilund.

Kiviesineen löytöpaikka jossain nurmella olevan pellon alueella (tarkemmin paikantamatta). Lounaaseen.

9 Kärsämäki Vedenpää Makkaraoja

Mjtunnus: 1000013793

Status: löytöpaikka

Tyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7098867 E 433575

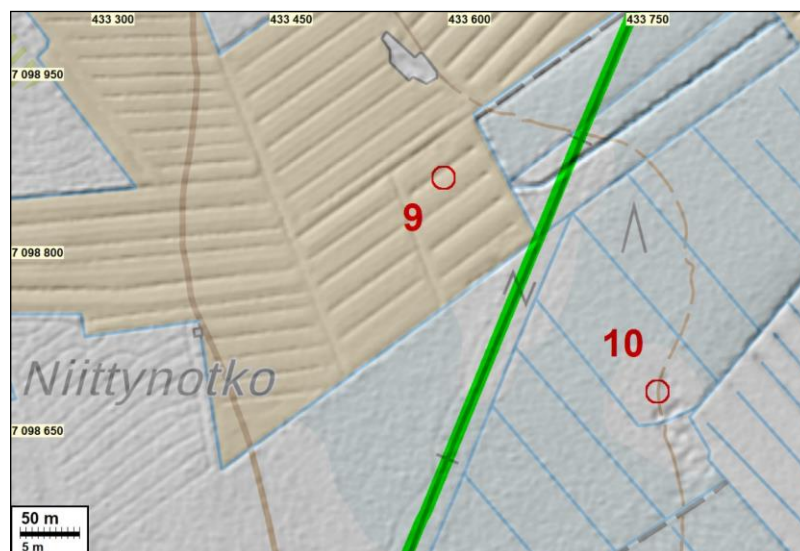
Etäisyys linjasta: N. 90 m länteen.

Tutkimukset: M. Sarkkinen inventointi 1995, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Kivitaltan (KM 13965) löytöpaikka.

Sarkkinen 1995: Alue on peltoa, jonka ojat on uusittu myöhemmin. Löytökohta on nykyisen I ojan tai II saran keskikohdan tienoilla. Kiinteän asutuksen merkkejä paikalta ei löytynyt.

Sepänmaa 2022: Sarkkisen (1995, kohde 16) mukaan esine on löytynyt pellonojaa kaivettaessa. Löytöalue on melko tasaista, kosteapohjaista peltoa. Ei tarkastettu vuoden 2022 inventoinnin yhteydessä.

Löytöpaikat 9 Kärsämäki Vedenpää Makkaraoja ja 10 Kärsämäki Rinnekangas ympyröity punaisella, punaisen nuolen osoittamassa kohdassa. Voimajohtolinja vihreällä.

10 Kärsämäki Rinnekangas

Mjtunnus: 1000013791

Status: löytöpaikka

Tyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7098687 E 433755

Etäisyys linjasta: N. 140 m itään.

Tutkimukset: M. Sarkkinen inventointi 1995, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Kiviesineiden (2 kirvestä, taltta KM 10291:1–3) löytöpaikka.

Sarkkinen 1995 (kohde 13): Alue on alavaa savipohjaista vanhaa suota, joka nykyään kasvaa koivikkoa ja jonka lähialueet on osin tehty pelloksi. Alueelta mainitaan löydettyksi kolme kiviesinettä, jotka ovat paljastuneet savea haudasta ajettaessa. ... kyseessä täytyy olla Venetnevan peltoalueen läntisimmän kelkan länsipuoliset savikuopat. Umpeenkasvaneet savikuopat löytyivät ilmoitetusta paikasta, mutta asiaan ei enempää valaistusta saatu. Muita savikuoppia ei alueella ole, yleensäkin savi tavattiin ottaa yhdestä paikasta.

Sepänmaa 2022: Löytöalue on tasaista, metsää kasvavaa, ojitettua suota. Ei tarkastettu vuoden 2022 inventoinnin yhteydessä.

Kartta esitetty kohteen [9 Kärsämäki Vedenpää Makkaraoja](#) kuvauksessa.

11 Kärsämäki Halla-aho

Mjtunnus: 1000013787

Status: löytöpaikka

Tyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Koordin.: N 7093059 E 431446 (Hallan talon koordinaatit)

Etäisyys linjasta: N. 140 m itään.

Tutkimukset: M. Sarkkinen inventointi 1995, T. Sepänmaa et al. inventointi 2022

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Taltan (KM 3518:13) löytöpaikka.

Sarkkinen 1995 (kohde 8): Taloa ympäröivät itä-, etelä- ja länsipuolelle laskevat loivat peltorinteet. Näistä länsipuoliset olivat viljalla ja myöhemmän käynnin yhteydessä kynnöksellä. Muut pellot olivat kesannolla. Alueelta ei onnistuttu löytämään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, vaikka kohde sijainniltaan ja maastoltaan on sellainen, että siellä asuinpaikkakin saattaisi olla. Talo on tyhjillään, eikä nykyisiä omistajia tavattu. Niissäkään naapuritaloissa, joissa väkeä oli kotosalla ei alueelta tiedetty löytöjä tehdyn. Paikalla käytiin myöhemmin uudelleen, jolloin talon länsipuoliset pellot oli kynnetty. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa niiden alueelta ei löydetty.

Sepänmaa 2022: Alue oli osin viljelyksessä, osin kesannolla inventointiajankohtana v. 2022, joten tarkempaa maastotutkimusta ei voitu tehdä. Kuten Sarkkinen (1995) mainitsee, on alue kivikautisten asuinpaikkojen suhteen hyvin potentiaalista.

Kartta esitetty kohteen [12 Kärsämäki Puolivälinmäki](#) kuvauksessa.

Kinnula – Saarijärvi inventointiosuudet

Timo Jussila

Kinnula Kinnulanlahti

Keski-Suomen Museo edellytti arkeologisen inventoinnin tekemisen lausunnossa rajaamallaan alueella Kinnulan Kinnulanlahdella. Alueella on aiemmin inventoitu v. 1989 (Jussila, Mikroliitti Oy, Kinnulan yleisinventointi) ja 2015 (Petäjävesi-Muhos voimajohtolinjainventointi, Sepänmaa, Mikroliitti Oy). Jokisuussa ovat alueen maastoja tarkastelleet omien tutkimustensa yhteydessä lisäksi Janne Vilkuna ja Timo Sepänmaa viime vuosituhannen lopulla (Keski-Suomen Museo).

Alue sijaitsee Kivijärven (131 m mpy.) pohjoispohjukassa, Isojoen (eli Jääjoen sekä Myllyjoen) suun länsipuolella ja Hyrkönpuron suun länsipuolella. Alue on suurelta osin tasaista ja alavaa suota, josta kohoaa moreenikumpareita. Vesi on ollut 140 m tasolla n. 7300 eKr. (Kivijärven ku-routumisaika) ja laskenut siitä hiljalleen nykytasolleen. 135 m tasolle vesi on laskenut noin 2500 eKr. mennessä. Suot ovat vesijättöä, jotka ovat paljastuneet hiljalleen veden alta rautakauden aikana ja alimmat rannat sen jälkeen (noin 2,5 m tasot ja siitä alaspäin). Alueen Moreenimäet, joiden huiput kohoavat Viitasaarentien eteläpuolella 140 m ja Varsikankaalla tien pohjoispuolella 150 tasoilla ovat siis olleet saaria varhaismetallikaudella.

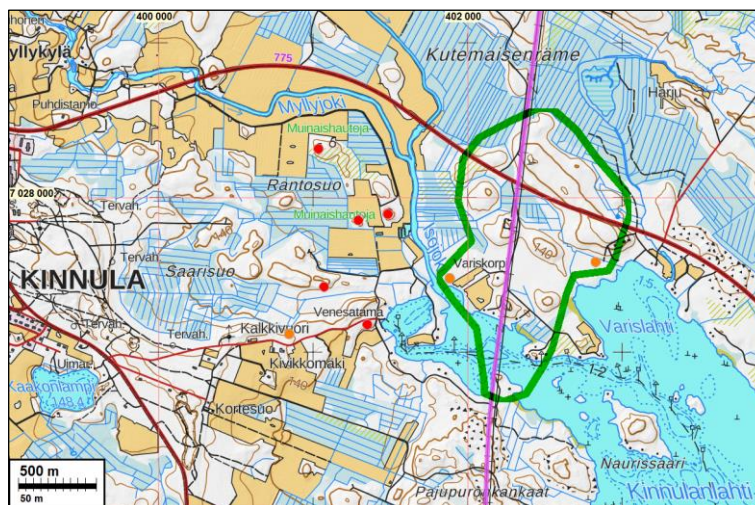
Jokisuun itäpuolella tunnetaan pari kivikautista tai varhaismetallikautista asuinpaikkaa, pyynti-kuoppa sekä useita varhaismetallikautisia röykkiöitä, jotka ovat sijainneet muinaisissa pienissä saarissa. Tutkimusalueen rantasoiista tunnetaan kaksi muinaisuuden löytöpaikka. Alue on ollut esihistoriallisella ajalla ja vielä historiallisellakin ajalla ”logistisesti keskeinen” eli se on sijainnut muinaisessa liikenteellisessä solmukohdassa.

Jokisuun itäpuolen maasto eroaa länsipuolen maastosta huomattavasti – länsipuoli on pääosin suhteellisen vähäkivistä hiekkamaata, kun itäpuoli on erittäin kivikkoista, paikoin lohkareista ja etenkin Varsikankaalla kivikkoisuus on jopa ”elämyksellistä” ja maasto vaikeakulkuista. Pinta-maaperä on ilmeisesti yksi syy miksi jokisuun itäpuolen maastoista ei ole mitään löydetty mutta länsipuolelta on. Kivikossa voi olla vähemmän kivisiä alueita, jossa on periaatteessa voitu esihis-toriallisella ajalla asua tai leiriä, mutta niiden havaitseminen on vaikeaa – pitää osua aivan kohdalle ja tilanne havaita. Viitasaarentien eteläpuolisten moreenikumpareiden maasto on koh-talaisesti käveltävää (paitsi uuden sähköaseman länsipuolella), mutta edelleen siksi kivikkoista, että koekuoppien teko tuppasi menemään nävertämiseksi ja niitä tehtiin vain vähän.

Muinaisuuksien löytöpaikat ovat suota, itäisempi kivikkoista suometsää. Niihin ei liity kiinteää muinaisjäännöstä ainakaan löytöpaikan lähellä ja tuskin viereisillä kuivilla maillaakaan.

Voimajohtolinja kulkee alueella jokisuun itäpuolella olevan kapean salmen yli. Linjan alla salmen etelärannalla on Kalmoniemi. Se voi viitata varhaisemman historiallisen ajan tilapäishautaukseen eli kyseessä on saattanut olla hautasaari, ajalta ennen kirkon rakentamista, jolloin kelirikkoai-ka-vainajat voitiin tilapäisesti haudata saareen ja sitten kesäkeleillä tai talven jää- ja hankikeleillä kuljettaa kirkolle kirkkomaahan haudattavaksi. Kalmo nimi voi viitata muuhunkin. Kalmoniemen kallioinen ja hieman korkeammalle kohoava karkiosa on täysin rakennettu ja maaperä ”kaivettu. käännetty ja kuorittu” Niemen alavassa itäosassa on mökki. Niemen kaivettujen osien penke-reissä ja kaivantojen reunamilla en havainnut mitään esihistoriaan tai hautauksiin viittaavaa.

Viitasaarentien eteläpuolisilla moreenimäillä käytiin (ei katsottu kuitenkaan niitä täysin kattavasti) ja katsottiin mm. lidaraineistossa erottuvat kuopat (jotka olivat moderneja tai luontaisia). Variskankaalla kuljettiin vain lyhyesti ja Kalmonniemi katsottiin kattavasti. **Lopputulos on**, että alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muitakaan arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia jäännöksiä.

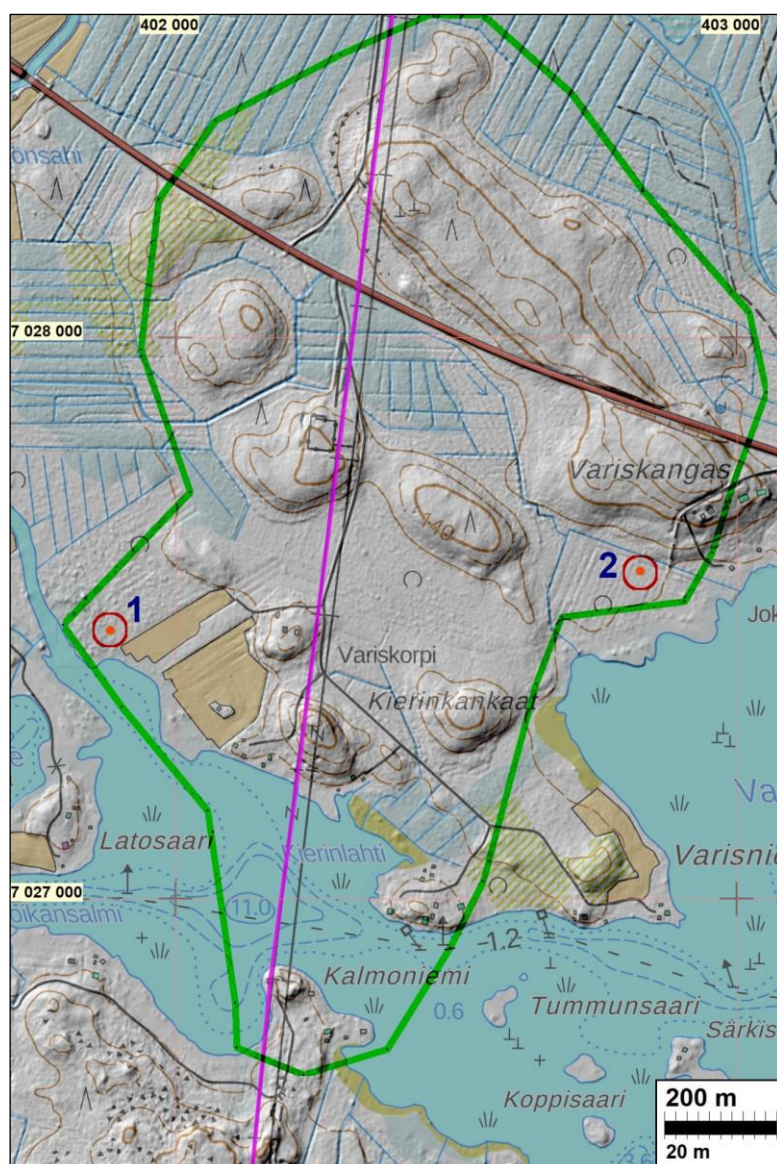
Tutkimusalue vihreällä. Lähialueen löytöpaikat oranssi pallo ja muinaisjäännökset punainen pallo

1. Kierinlahti

1000004620,
rautakautinen, muinaissuksen
löytöpaikka.
Mj-rekisteri: Muinaissuksen
löytöpaikka alavalla rantapellolla.
(ajoitus 1300 BP, n. 730 AD
cal., J. Vilksen Fennoscandia
Archaeologica I, 1984).
Rantasuota.

2. Variskangas

1000004621,
rautakautinen, muinaissuksen
löytöpaikka.
Ojitettua suota

Saarijärvi Lannevesi Kirvesniemi

Alueella sijaitsevat esihistorialliset asuinpaikat Isojoensuu S ja N on merkitty muinaisjäännösrekisteriin hieman väärään paikkaan. Paikkatiedot ja koordinaatit on tässä korjattu.

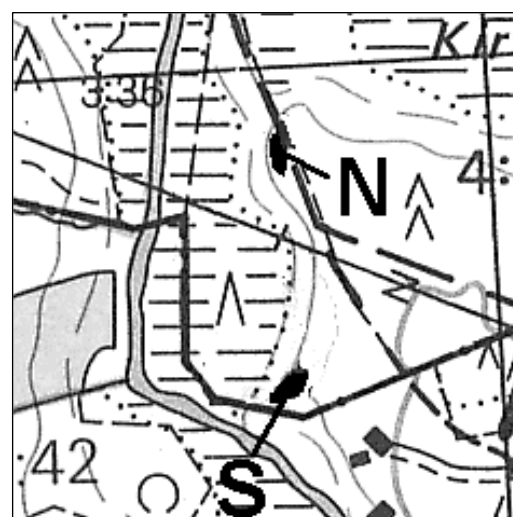
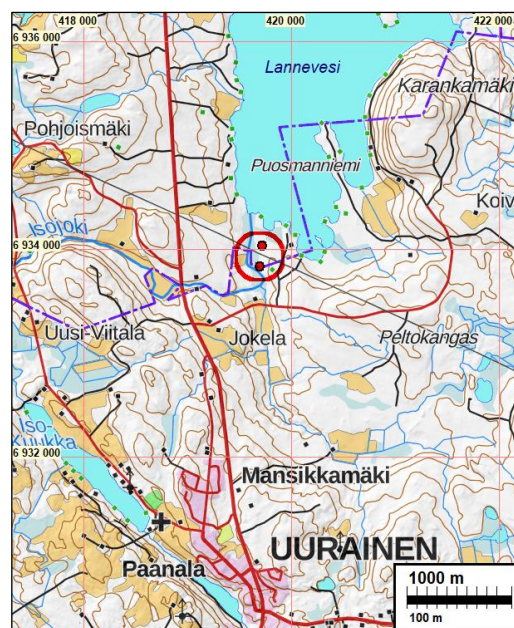
Isojoensuu N

Mjtunnus: 729010061
 Laji: kiinteä muinaisjäännös
 Ajoitus: kivikautinen
 Tyyppi: asuinpaikka

Koordin: N 6933843 E 419681, Z 115

Tutkijat: Jussila inv. 1997

Huomiot: *Jussila 1997:* Paikka sijaitsee Saarijärven kirkosta 24.6 km S, Isojoen suualueen itärannalla olevan törmän päällä, joka laskee suohon. Sähkölínjan eteläpuolella 100 m olevan tasalakisen harjanteen päällä. Harjanteen eteläpää laskee jokeen Uuraisten rajalla. Harjanne on jyrkkärinteinen. Harjanne on hakattu ja mätästetty. Harjanteen päältä löytyi kvartseja ja luuta. Harjanteen SW-kärjessä, lähellä jokirantaa havaittiin n. 3 x 4 m kokoinen palaneiden kivien ladelma tai rannio, joka on maan tasainen ja turpeen alla. Tiivis kiveys, jossa kivet selvästi pahoin palaneita. Koko on luotaamalla tehty arvio, koska vain osa kiveyksestä on laikuissa avoinna. Kiveys erottuu selvästi muusta maaperästä, koska on harjanne muuten lähes kivetöntä tai vähäkivistä hienohiekkaa. Löydöt KM 30429, palanutta luuta 8 frg, kvartsi-iskoksia 10 kpl.

Kartta Jussilan raportista v. 1997

Isojoensuu N

Mjtunnus: 729010061
 Laji: kiinteä muinaisjäännös
 Ajoitus: kivikautinen
 Tyyppi: asuinpaikka

Koordin: N 6934024 E 419706, Z 115

Tutkijat: Jussila inv.1997

Kuvaus: *Jussila 1997:*
 Paikka sijaitse Isojoen suualueen itärannalla olevan törmän päällä,

joka laskee suohon (Kirvesniemen länsireuna). Sähkölínjan pohjoispuolella n. 100 m, rantaan vievän tien länsipuolella.

Alue on vesakkoa ja ilmeisesti joskus mätästetty. Rantaan vievän tien länsipuolelta ja törmän välille tehdyistä koekuopista palanutta luuta ja kvartseja. KM 30428 palanutta luuta 40 frg, kvartsi-iskoksia 3 kpl.

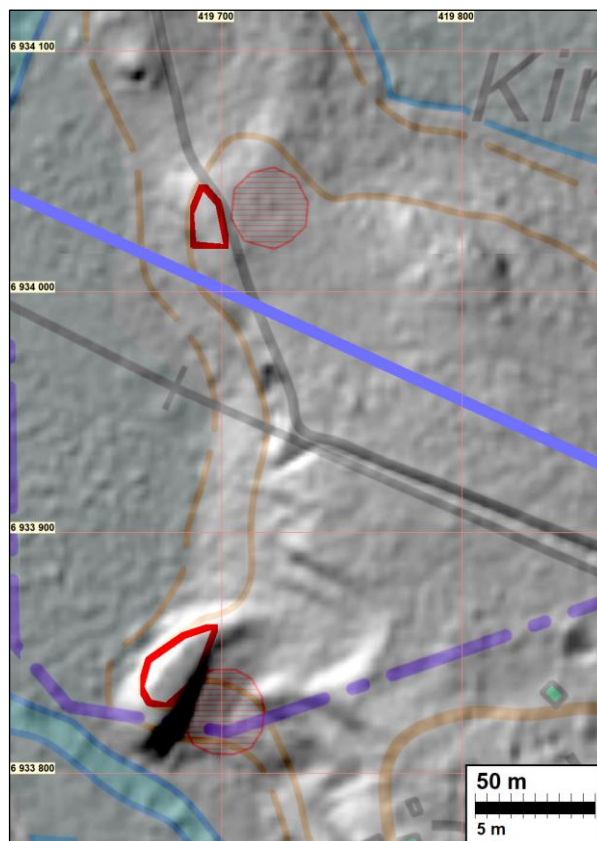
Jussila 2022:

Paikkaa ei nyt tarkastettu maastossa. Tarkassa Museoverkon karttapalvelun 5p/m laserkeilaus-aineistosta laaditussa rinnevarjosteessa (Joka poistettu Museoverkosta) ei alueella erotu mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavia maarakenteita. Pinnanmuodot ja muinaisranta suon rannalla erottuvat siinä hyvin samoin se, että niemen pohjois- ja itäosassa maasto on kivikkoisempaa (möykkyistä) kuin länsireunalla missä maaperä on hienohiekkaa (oletettavasti muinaisen uoman rannan dyynikerrostumaa). On hyvin epätodennäköistä, että alueella olisi kauempana kankaan länsireunasta muinaisjäännöksiä.

Nykyisen voimajohtolinjan alla ja pohjoispuolella on muinaisrantatörmällä vanha hiekkakuoppa. Sillä kohdin ei asuinpaikkaa voi olla. Sen pohjoispuolella törmän päällä maasto nousee harjanteeksi, jonka päältä asuinpaikkaan viittaavat löydöt on saatu. asuinpaikka rajautuu selkeästi sekä topografian että löytöjen puolesta. Uusi linja sijoittuu tämän kivikautisen asuinpaikan, Isojoki N, eteläreunan kohdalle käytännössä asuinpaikan päälle. Linjan eteläpuolella ei siis topografian ja maaston perusteella muinaisjäännöstä voi olla. Etelämpänä sijaitseva Isojoki S asuinpaikka ei selkeän topografiansa perusteella ulotu rajaustaan kauemmaksi pohjoiseen. Se sijaitsee n. 90 nykyisestä linjasta ja 130 m uudesta linjasta etelään. Sen ja linjan välillä maasto on selvästi kaiveltua ja muinaisrantatörmä on rikkonainen ja alavampi kuin asuinpaikkojen kohdilla.

Hankkeella ei siten ole vaikutusta Isokoki S muinaisjäännökseen, mutta hankkeella on selvä mahdollinen vaikutus Isojoki N muinaisjäännökseen.

Ilmakuva ja maastokarttaote, jossa pohjalla rinnevarjoste (joka perustuu epätarkempaan 0,5p/m lidaraineistoon). Suunnitellun linjan keskilinja sinisellä. Muinaisjäännösrekisterissä ollut muinaisjäännösrajaus himmeään punaisella viivarasterilla. Jussilan 1997 rajausta kirkkaan punaisella viivalla. Pohjoisempi paikka on Isojoki N ja eteläisempi Isojoki S

Saarijärvi Ranta-Hännilä Ievan Kellar

Muinaisjäännös on havaittu v. 2015 Petäjävesi-Muhos voimajohtolinjainventoinnissa. Muinaisjäännösrekisterin (Museoverkko) mukaan kohteen on tarkastanut vuonna 2021 H.-P. Schulz. Siitä ei kuitenkaan ole saatavissa raporttia. Kohdetta ei nyt tarkastettu maastossa.

Mjtunnus: 1000029554
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: tarinapaikka

Koordin: N: 6952 689 E: 406 567 Z: 218 ±1 m

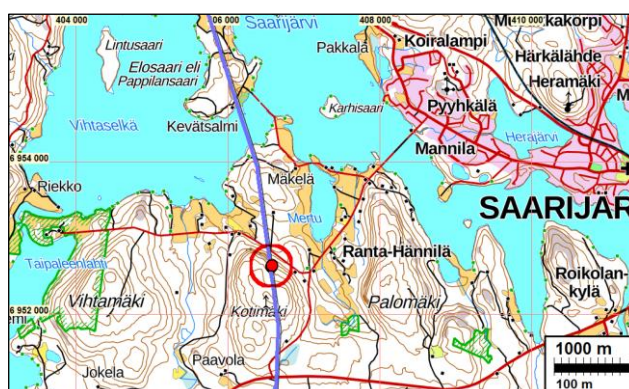
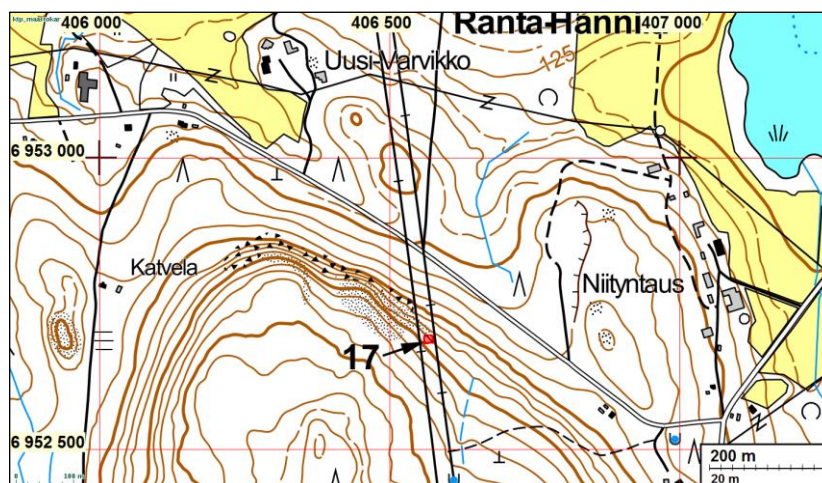
Tutkijat: Sepänmaa & Tiainen 2015 inventointi, Schulz H.-P. tarkastus 2021

Sijainti: Paikka sijaitsee Saarijärven kirkosta 4,8 km länteen.
Huomiot: Tiainen 2015: Saarijärven Ranta-Hännilässä, Kotimäen louhikkoisella pohjoisrinteellä sijaitsee lohkareiden väliin muodostunut luola. Luola on E-W suuntainen noin kolme metriä syvä onkalo, jonka suuaukko on noin 0,9 x 0,7 m kokoinen.

Saarijärvi-Seura ry:n mukaan Saarijärvellä on 1970-luvulla talletettu vanhuksien kertomana Ievan kellariin liittyvä tarina: Isonvihan aikaan luolaan on lapsensa kanssa paennut Ieva niminen nainen, joka piilossa olleessaan on vahingossa tukehduuttanut lapsensa.

Vaikutus vmajohtolinjan rakentamishankkeeseen (2015 ja 2022):

Kohde sijaitsee keskellä voimajohtokäytävää linjojen alla.

Luolan suuaukko lapion oikealla puolella. Kaakkoon. Kuva Sepänmaa 2015.
